

सावित्रीबाई फुले
पुणे विद्यापीठ

२०२३-२०२४

वार्षिक अहवाल

भाग १ : पृथक्करणात्मक माहिती
भाग २ : सांख्यिकीय माहिती

वार्षिक अहवाल समिती : २०२३-२४

प्रा. डॉ. पराग काळकर मा. प्र-कुलगुरु, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे.	अध्यक्ष
प्रा. डॉ. प्रभाकर देसाई प्रभारी संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे.	सदस्य
प्रा. डॉ. माधवी रेड्डी विभागप्रमुख, माध्यम आणि संज्ञापन अभ्यास विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे.	सदस्य
प्रा. डॉ. सदानंद भोसले विभागप्रमुख, हिंदी विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे.	सदस्य
प्रा. डॉ. प्रवीण भोळे विभागप्रमुख, ललित कला केंद्र, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे.	सदस्य
डॉ. चंद्राणी चॅटर्जी विभागप्रमुख, इंग्रजी विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे.	सदस्य
डॉ. जुही देशमुख सहायक प्राध्यापक, मानसशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे.	सदस्य
डॉ. दत्तात्रय कुटे व्यवस्थापक, विद्यापीठ मुद्रणालय, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे.	सदस्य

अधिष्ठाता मंडळ

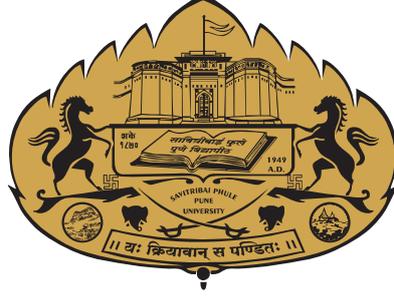
अध्यक्ष प्रा. डॉ. पराग काळकर प्र-कुलगुरु, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
प्रा. डॉ. प्रमोद पाटील अधिष्ठाता, विज्ञान व तंत्रज्ञान विद्याशाखा
प्रा. डॉ. सुप्रिया पाटील अधिष्ठाता, वाणिज्य आणि व्यवस्थापन विद्याशाखा
प्रा. डॉ. विजय खरे अधिष्ठाता, मानवविज्ञान विद्याशाखा
प्रा. डॉ. संजय तांबट अधिष्ठाता, आंतरविद्याशाखीय अभ्यास विद्याशाखा
प्रा. डॉ. देविदास गोल्हार संचालक, नवोपक्रम, नवसंशोधन व साहचर्य मंडळ

सूचना :

या अहवालात नमूद केलेली माहिती सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ परिसरातील विविध संस्था/महाविद्यालये आणि विभागप्रमुखांकडून ऑनलाईन पद्धतीने प्राप्त झालेल्या माहितीवर आधारित आहे.

वार्षिक अहवाल
२०२३-२४

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

गणेशखिंड, पुणे ४११००७.

भाग १ : पृथक्करणात्मक माहिती

वार्षिक अहवाल
२०२३-२४

(१ जुलै, २०२३ ते ३० जून, २०२४)

मा. कुलगुरु यांचे मनोगत

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ (पूर्वीचे पुणे विद्यापीठ) हे शिक्षण क्षेत्रातील एक मानबिंदू असून या विद्यापीठाने शैक्षणिक, संशोधन, सामाजिक, औद्योगिक, क्रीडा, नवोपक्रम अशा अनेकविध क्षेत्रात भरीव योगदान देत राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर एक प्रतिष्ठित आणि आदर्शस्थान प्राप्त केले आहे.

विद्यापीठाच्या स्थापनेपासून आजपर्यंत विद्यापीठाचा कार्यभार अनेक विचारवंत, तज्ज्ञ, अभ्यासू आणि दिग्गज कुलगुरूंनी सांभाळला, त्या सर्व माजी कुलगुरूंच्या प्रती मी कृतज्ञता व्यक्त करतो. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे शैक्षणिक तसेच विविध क्षेत्रातील संशोधन, सामाजिक बांधिलकीतून केलेले परिवर्तनाचे कार्य खूपच महत्वपूर्ण राहिले असून विद्यार्थ्यांमध्ये एक सुसंस्कृत व समर्पित नागरिक घडविण्याचा या विद्यापीठाचा उद्देश राहिला आहे.

विद्यापीठाने विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासासोबतच राष्ट्रउभारणीसाठी सुजाण नागरिक तयार करण्यात महत्वपूर्ण योगदान दिले आहे. विद्यापीठाने आपल्या परंपरेला राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाच्या अंमलबजावणीव्दारे नाविन्यपूर्ण संशोधन, उच्चदर्जाचे शिक्षण, औद्योगिक आणि सामाजिक बांधिलकीसाठी कर्तव्यपूर्ती करण्याचा संकल्प करून, विद्यापीठाशी जोडलेल्या प्रत्येक घटकासह भविष्यातील नव्या यशस्वी वाटचालीसाठी सज्ज असल्याचे सिद्ध केले आहे.

सावित्रीबाई फुले यांचे नाव असलेल्या या विद्यापीठाने सात दशकांहून अधिक काळ देशातील उच्च शिक्षणात अमूल्य योगदान दिले, शिक्षण आणि संशोधनाच्या माध्यमातून प्रगती आणि परिवर्तनाचे कार्य केले, त्याबद्दल मला या विद्यापीठाचा सार्थ अभिमान वाटतो आहे.

विद्यापीठातील विविध अधिकार मंडळे, शिक्षक, संशोधक, विद्यार्थी, आणि कर्मचारी यांच्या अथक परिश्रमांमुळेच आज हे विद्यापीठ जागतिक स्तरावर नावलौकिक मिळवत आहे. भविष्यातही हे विद्यापीठ नव्या तंत्रज्ञानाचा अंगीकार करून, गुणवत्तापूर्ण शिक्षण आणि संशोधनाच्या माध्यमातून देशाच्या विकासात आपले भरीव योगदान देत राहिल, अशी मला खात्री आहे.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठासाठी विद्यार्थी हा केंद्रबिंदू असून त्यांच्या उज्ज्वल भविष्य निर्माणाचा विद्यापीठाचा हा अमृत वारसा आपण वृद्धिंगत करू, त्याचा सन्मान राखू आणि त्याला पुढे घेऊन जाऊ.

जय हिंद जय महाराष्ट्र !

प्रा. सुरेश गोसावी,

कुलगुरु

मा. प्र-कुलगुरू यांचे मनोगत

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या ७४व्या वार्षिक अहवालाच्या निमित्ताने आपल्या सर्वांशी संवाद साधताना मला विशेष आनंद होत आहे. आपल्या विद्यापीठाचे अमृत महोत्सवी वर्ष साजरे करत असताना, देशातील शैक्षणिक क्षेत्रात मोठे बदल घडत आहेत. विशेषतः राष्ट्रीय शिक्षण धोरण, २०२०ची अंमलबजावणी विद्यापीठांसह उच्च शिक्षणसंस्थांमध्ये सुरु झाली आहे. या संक्रमणाच्या काळात उज्ज्वल परंपरेचा वारसा जपत, नव्या ज्ञानाधारित समाजाला आवश्यक भविष्यवेधी शिक्षणाची पायाभरणी करण्याची संधी आपल्याला लाभली आहे. त्या दृष्टीने आपल्या विद्यापीठाच्या वर्षभरातील विविधांगी वाटचालीचा धांडोळा या अहवालात घेतला आहे.

आपले विद्यापीठ केवळ देशातीलच नव्हे तर आंतरराष्ट्रीय पातळीवर नावाजलेले विद्यापीठ आहे. 'नॅक' क्रमवारीत सन २०१७ पासून 'ए प्लस' स्थान आणि ३.६० असा राज्यात सर्वाधिक 'सीजीपीए' प्राप्त केलेल्या आपल्या विद्यापीठाने विविध शैक्षणिक मानांकनांमध्ये आपली कामगिरी उंचावत नेली आहे. सन २०२३-२४मध्ये अध्यापन आणि संशोधनातील उत्कृष्टी कामगिरीच्या आधारावर 'क्यूएस' या विद्यापीठांच्या जागतिक क्रमवारीत आपण '७११ ते ७२०' या गटात स्थान मिळवले आहे. 'टाइम्स हायर एज्युकेशन एशिया रँकिंग'मध्ये आपले विद्यापीठ ३०१ ते ३५० या श्रेणीत आहे, तर 'द हायर एज्युकेशन एशिया रँकिंग'मध्ये आपला समावेश ८०१ ते १००० या श्रेणीत आहे. केंद्रीय शिक्षण मंत्रालय दरवर्षी 'नॅशनल इन्स्टिट्यूशनल रँकिंग फ्रेमवर्क'ची क्रमवारी जाहीर करते. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने गेल्या वर्षी देशातील राज्यस्तरीय विद्यापीठात तिसरा क्रमांक प्राप्त केला आहे. गेल्या वर्षात सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचा क्रमांक देशभरातील विद्यापीठांमध्ये २३ वा, तर एकूण शैक्षणिक संस्थांमध्ये ३७ वा आहे. उच्च शिक्षणाच्या क्षेत्रातील गुणवत्ता टिकवून ठेवणे आणि उंचावत नेणे, यासाठी सातत्याने प्रयत्न करावे लागतात. विद्यापीठातील सर्व घटकांच्या सक्रीय सहभागानेच आपल्याला हे शक्य होत आहे.

ज्ञानज्योती सावित्रीबाईची नाममुद्रा धारण करणाऱ्या आपल्या विद्यापीठावर समाजाच्या सर्व स्तरांतील गुणवान विद्यार्थी-विद्यार्थिनीपर्यंत आधुनिक जगाशी सुसंगत कौशल्ये आणि ज्ञान पोचविण्याची जबाबदारी आहे. अज्ञान आणि दारिद्र्याची बेडी तोडत सरस्वतीच्या दरबारात शिक्षण घेऊ इच्छिणाऱ्या सर्वांना नव्या जगाच्या आव्हानांना सामोरे जाण्याचे बळ मिळावे, असाच आपला प्रयत्न आहे. राष्ट्रीय शिक्षण धोरणाची विद्यापीठाच्या विविध शैक्षणिक विभागांमध्ये सुरु झालेली अंमलबजावणी आणि नव्या कालानुकूल अभ्यासक्रमांची रचना हे त्या दिशेने पडलेले एक महत्त्वाचे पाऊल आहे.

नव्या राष्ट्रीय शिक्षण धोरणात विद्यार्थ्यांना त्यांच्या विविधांगी क्षमता वाढवण्याबरोबरच आवडीच्या विषयांचा अभ्यास करता येण्याची लवचिकता राखण्यावर भर आहे. आंतरविद्याशाखीय अध्ययन-अध्यापनाला बळ देण्याबरोबरच रोजगारासाठी आवश्यक कौशल्यांचे प्रशिक्षण देण्याचे उद्दिष्ट त्यात आहे. त्या दृष्टीने विद्यापीठ

अनुदान आयोग आणि राज्य शासनाच्या सूचना व मार्गदर्शनानुसार चार वर्षांचे पदवी अभ्यासक्रम, एक व दोन वर्षांचे पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रम आणि अल्प मुदतीचे श्रेयांकाधारित अभ्यासक्रमांच्या निर्मितीचे कामही आपल्या विद्यापीठात योग्य गतीने सुरू आहे. त्यातील बहुविधता अचंबित करणारी आहे. कृत्रिम प्रज्ञा (आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स), विदा विज्ञान (डेटा सायन्स), इंटरनेट ऑफ थिंग्ज, क्लाउड कॉम्प्युटिंग अशा नवतंत्रज्ञानाशी संबंधित अभ्यासक्रमांबरोबरच वनखात्याच्या रक्षकांसाठी (फॉरेस्ट रेंजर्स) उपयुक्त एमएस्सी (पर्यावरणशास्त्र), एमए (डिजिटल हर्मनिटीज्), बीव्होक (सप्लाय चैन अँड लॉजिस्टिक्स) अशा 'हट के' विषयांचे अभ्यासक्रमही विद्यापीठात सुरू झाले आहेत. कृषी व आपत्ती निवारणाच्या क्षेत्रात ड्रोनचा वापर, हवाई छायाचित्रण अशा वेगळ्या विषयांचाही त्यात समावेश आहे. त्याचबरोबर भारतीय राज्यघटनेचे शिल्पकार भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या विचारांवर पीएचडी संशोधनाची संधीही आता विद्यापीठात उपलब्ध झाली आहे. भारतीय राज्यघटनेच्या निर्मितीला ७५ वर्षे पूर्ण होण्याच्या उंबरठ्यावर त्याचे महत्त्व मोठे आहे.

राष्ट्रीय शिक्षण धोरणात विविध शिक्षणसंस्थांबरोबरच शासन व उद्योग क्षेत्रांतील संस्थांसमवेत सहकार्य अपेक्षित आहे. त्या दृष्टीने महाराष्ट्रातील वनखाते, भारतीय हवामानशास्त्र संस्था, सारथी, आधारकर संशोधन संस्था आदींबरोबरच प्राज उद्योगसमूह, संचेती इन्स्टिट्यूट, गडचिरोलीतील डॉ. अभय बंग यांची 'सर्च' आदींशी सहकार्याचे विविध करार आपल्या विद्यापीठाने केले आहेत. तसेच, नॉर्वेतील एक आणि रशियातील दोन विद्यापीठांशी शैक्षणिक सहकार्याचे करार या वर्षात करण्यात आले आहेत. त्यातून विद्यापीठीय शिक्षण आणि उद्योगांमधील भागीदारीचा पैस रुंदावणार आहे.

कार्यानुभव व आंतरवासिता (ऑन जॉब ट्रेनिंग व इंटर्नशिप) हा विद्यार्थ्यांच्या कौशल्यविकासातील महत्त्वाचा भाग राष्ट्रीय शिक्षण धोरणात महत्त्वाचा आहे. त्या दृष्टीनेही विविध शैक्षणिक विभागांशी संबंधित छोट्या-मोठ्या उद्योग-व्यवसाय व संस्थांबरोबर करार करण्यात येत आहेत. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना मिळणाऱ्या रोजगारसंधीत लक्षणीय वाढ होणे अपेक्षित आहे.

नव्या शिक्षण धोरणाचा गाभा लक्षात घेऊन विविध स्तरांवर शिक्षक व प्रशासकीय अधिकाऱ्यांचे प्रशिक्षण आपले विद्यापीठ करत आहे. या धोरणाची प्रभावी अंमलबजावणी आणि सर्व घटकांच्या समन्वयासाठी स्वतंत्र कक्षही स्थापन करण्यात आला आहे.

आर्थिक अडचणींमुळे कोणत्याही विद्यार्थ्यांचे शिक्षण थांबता कामा नये, असा विद्यापीठाचा सतत प्रयत्न असतो. या भूमिकेतून गुणी व गरजू विद्यार्थ्यांना विविध शिष्यवृत्ती योजनांचा लाभ मिळावा, यासाठी विद्यापीठ पुढाकार घेत असते. क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुले अर्थसहाय्य योजना, लोकशाहीर अण्णा भाऊ साठे आर्थिक दुर्बल घटक विद्यार्थी अर्थसहाय्य योजना, राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिष्यवृत्ती योजना, पूरग्रस्त व आपत्तीग्रस्त भागातील विद्यार्थ्यांसाठी स्वामी विवेकानंद विद्यार्थी सहाय्य योजना आदींचे पैसे थेट विद्यार्थ्यांच्या बँकखात्यांत जमा होत आहेत. पोस्टडॉक्टरल संशोधनासाठी गुणवान विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती दिली जाते. तसेच, अभियांत्रिकीच्या दोन विद्यार्थ्यांना परदेशांत पदव्युत्तर शिक्षणासाठी डी. के. भावे शिष्यवृत्ती दिली जाते. या सर्व मदतीचे आर्थिक मूल्य ₹११.०५ कोटींच्या घरात असले, तरी देशातील गुणवंत विद्यार्थ्यांच्या घडणीमधील त्याचे योगदान अनमोल आहे.

शैक्षणिक गुणवत्तेबरोबरच विद्यार्थ्यांमधील कला व क्रीडा गुणांना प्रोत्साहन देण्यात आपले विद्यापीठ पुढे असते. आंतरविद्यापीठीय पातळीवर मुली व महिलांसाठी हॉकी, खो खो आणि बेसबॉलच्या स्पर्धांचे यशस्वी संयोजन आपल्या विद्यापीठातर्फे करण्यात आले. त्यात टिकाराम जगन्नाथ महाविद्यालय, चंद्रशेखर आगाशे शारीरिक शिक्षण महाविद्यालय, तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालय आदी संलग्न महाविद्यालयांचे सहकार्य लाभले. राष्ट्रीय पातळीवरील विविध स्पर्धाबरोबरच गुवाहाटी येथे झालेल्या चौथ्या खेळो इंडिया विद्यापीठीय क्रीडा स्पर्धेत आपल्या विद्यापीठाच्या खेळाडूंनी चमकदार कामगिरी केली. त्यात सांघिक क्रीडा प्रकारांमध्ये दोन आणि वैयक्तिक पाच सुवर्णपदके आपल्या विद्यार्थ्यांनी पटकावली. नेदरलँड्समध्ये झालेल्या वर्ल्ड युनिव्हर्सिटी गेम्समध्ये रोईंग प्रकारात आपल्या विद्यापीठातील चार खेळाडूंनी भारताचे प्रतिनिधित्व केले. ही कामगिरी विद्यापीठाची मान उंचावणारी आहे.

विद्यार्थी विकास मंडळ आणि राष्ट्रीय सेवा योजनांचे विविध उपक्रम हे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाची समाजाभिमुख प्रतिमा आणखी उंचावण्याचे काम करतात. गेल्या वर्षातील या दृष्टीने एक महत्त्वाचा कार्यक्रम म्हणजे 'मेरी माटी, मेरा देश'. अमृतकलशांचे संकलन आणि 'सेल्फी विथ माटी' असा अभिनव उपक्रम राबविण्यात आला. त्या अंतर्गत १० लाख ४२ हजार ५३८ छायाचित्रे इंटरनेटवर अपलोड करण्यात आली. हा नवा गिनेस विश्वविक्रम सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या नावाने नोंद करण्यात आला.

अध्यापन, संशोधन, शिक्षणविस्तार आणि कला-क्रीडा गुणांना प्रोत्साहनाचे असंख्य उपक्रम हे आपल्या विद्यापीठाचे वैशिष्ट्य आहे. 'ज्ञान बनो कर्मशील, कर्म ज्ञानवान' हा संदेश त्यातून प्रसारित होत असतो. हे साध्य करण्यात येणाऱ्या अडचणींमुळे बावरून न जाता, त्यातून नवा मार्ग काढण्याची नवोपक्रमशीलता सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या सर्व शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी, प्रशासकीय अधिकारी व अधिकार मंडळाच्या सदस्यांमध्ये आहे. त्याचे अल्पसे प्रतिबिंब या वार्षिक अहवालात उमटले आहे. त्याचे चिंतन करून पुढील वर्षी आणखी जोमाने कार्य करण्याचा संकल्प आपण करूयात, हे सर्वांना विनम्र आवाहन.

धन्यवाद !!

प्रा. डॉ. पराग काळकर

प्र-कुलगुरू

वार्षिक अहवाल
२०२३-२४

अनुक्रमणिका

प्रकरण	पृष्ठ क्र.
भाग १ : पृथक्करणात्मक माहिती - १	
१. विद्यापीठ एक दृष्टिक्षेप	१
२. विद्यापीठ : नव्या दिशा आणि धोरणे	९
३. उपक्रम आणि कामगिरी	२५
४. वित्त आणि अनुदान	५३
५. केंद्रीय सुविधा	५५
६. महाविद्यालये आणि परिसंस्थांचे नाविन्यपूर्ण उपक्रम/कार्यक्रम	६२
भाग २ : सांख्यिकीय माहिती – २ (आलेख)	६९

प्रकरण १

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ – एक दृष्टिक्षेप

उद्दिष्ट्ये व प्राथमिकता

लक्ष्ये

- विद्यापीठाला ज्ञाननिर्मितीचे एक प्रमुख केंद्र बनविणे, तसेच अध्यापन, संशोधन व इतर शैक्षणिक उपक्रमांच्या उत्कर्षाद्वारे ‘उत्कृष्टतेचे केंद्र’ बनविणे;
- ज्ञानाचे संवर्धन, निर्मिती, विकास व प्रसार करणे;
- मूल्याधारित व दर्जेदार शिक्षणातून तंत्रज्ञान-पारंगत, विविध क्षेत्रांना पूरक व वैचारिकदृष्ट्या सक्षम, व कृतीशील नेतृत्व निर्माण करणे;
- सामाजिक व प्रादेशिकदृष्ट्या सर्वसमावेशक भूमिकेतून अद्ययावत संशोधन व नवनिर्मिती करून समाजाचे सबलीकरण करणे;
- आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थ्यांना आकर्षित करून घेणे, तसेच जगभरातील नामांकित शिक्षण संस्थांबरोबर संबंध प्रस्थापित करून जागतिक स्तरावर सलोखा प्रस्थापित करणे;

ध्येय : ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’चे ध्येय हे एक आंतरराष्ट्रीय, सामाजिक कर्तव्याची जाणीव असणारे ‘उत्कृष्टतेचे केंद्र’ होणे हे आहे, जिथे ज्ञानाचे संवर्धन, निर्मिती, विकास व प्रसार केला जाईल. जे वेगाने बदलणारा भोवताल व त्याद्वारे निर्माण होणाऱ्या आव्हानांचा सामना करू शकेल, आणि जे आर्थिक, तांत्रिक व सामाजिक प्रगतीमध्ये मोलाचे योगदान देणाऱ्या येथील प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांचे सशक्तीकरण करण्यास बांधील असेल.

गुणवत्ता-विषयक धोरण : ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ हे मूल्याधारित व दर्जेदार शिक्षणाच्या आधारे विविध क्षेत्रांमध्ये अध्यापन, संशोधन व इतर शैक्षणिक उपक्रमांद्वारे उत्कर्ष साधून एक महत्त्वाचे शैक्षणिक केंद्र व ‘उत्कृष्टतेचे केंद्र’ म्हणून मान्यता मिळविण्यास प्रयत्नशील आहे. विद्यापीठाचे गुणवत्ता-विषयक धोरण हे एक आंतरराष्ट्रीय, सामाजिक कर्तव्याची जाणीव असणारे ‘उत्कृष्टतेचे केंद्र’ घडविणे व ज्ञानाचे संवर्धन, निर्मिती, विकास व प्रसार करणे या आपल्या ध्येयांचा पुनरुच्चार करते. वेगाने बदलत्या भोवतालचे भान ठेवत विद्यापीठाचे गुणवत्ता-विषयक धोरण येथील प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांना नैतिकता व दर्जा अबाधित राखत समाजाच्या आर्थिक, तांत्रिक व सामाजिक प्रगतीमध्ये मोलाचे योगदान देण्यास प्रोत्साहित करते.

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’विषयी

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ (पूर्वीचे ‘पुणे विद्यापीठ’) हे नेहमीच महाराष्ट्रातील नवनवीन विचारप्रवाहांच्या निर्मिती व प्रगतीमध्ये अग्रेसर राहिले आहे. ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ हे भारतातील एक अग्रगण्य विद्यापीठ असून पुणे शहराच्या उत्तर-पश्चिम भागामध्ये स्थित आहे. विद्यापीठाच्या निसर्गरम्य परिसराचा विस्तार हा एकूण ४११ एकर आहे. ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ हे जगातील नामांकित विद्यापीठांपैकी एक असून येथील विद्यार्थी-संख्या ७ लाखांहून अधिक आहे. विद्यापीठामध्ये ४ विद्याशाखांच्या अंतर्गत एकूण ४८ विभाग आहेत. प्रत्येक विभाग हा स्वतंत्र इमारतीत असून एकूण २१५ अभ्यासक्रम येथे राबविले जातात.

विद्यापीठातील प्रशाळा प्रणाली

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’ने सध्याची विभागीय रचना बदलून त्यांची पुनर्रचना प्रशाळा प्रणालीच्या स्वरूपात केली आहे. शैक्षणिक उपक्रमांचे आणखी चांगले नियोजन व संसाधनांचा आणखी समर्पक उपयोग करता यावा, या उद्देशाने हा निर्णय घेण्यात आला आहे. विद्यापीठामध्ये आता खालीलप्रमाणे प्रशाळा असतील:

विद्याशाखा : विज्ञान व तंत्रज्ञान	विद्याशाखा : वाणिज्य व व्यवस्थापन	विद्याशाखा : मानवविज्ञान	विद्याशाखा : आंतरविद्याशाखीय अभ्यास
पर्यावरण व पृथ्वी विज्ञान प्रशाळा	वाणिज्यशास्त्र प्रशाळा	मानव अभ्यास प्रशाळा	माहिती व संज्ञापन प्रशाळा
रासायनिक विज्ञान प्रशाळा		भाषा व साहित्य प्रशाळा	शिक्षण प्रशाळा
आरोग्यविज्ञान प्रशाळा		सामाजिक शास्त्रे प्रशाळा	आंतर-शाखीय अभ्यास प्रशाळा
जैवविज्ञान प्रशाळा		विधी प्रशाळा	मुक्त व दूरशिक्षण प्रशाळा
गणित व संगणन विज्ञान प्रशाळा			अभिनीत कला प्रशाळा
तंत्रज्ञान प्रशाळा			बहु-शाखीय अभ्यास प्रशाळा (विद्यापीठ नाशिक उपकेंद्र येथे)
भौतिक विज्ञान प्रशाळा			बहु-शाखीय अभ्यास प्रशाळा (विद्यापीठ अहिल्यानगर उपकेंद्र येथे)

संलग्न महाविद्यालये व विभाग

संलग्न महाविद्यालये व संस्था: ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’शी एकूण ७७८ महाविद्यालये, १७९ मान्यताप्राप्त व्यवस्थापनशास्त्र संस्था व राष्ट्रीय पातळीवर नावाजलेली ७९ संशोधन केंद्रे संलग्न आहेत. याचबरोबर ५० स्वायत्त महाविद्यालये व संस्था विद्यापीठाशी संलग्न आहेत.

विद्यापीठातील विभाग:

विद्याशाखा	४
प्रशाळांची संख्या	१९
विभाग	४८
एकूण अभ्यासक्रम	२१५
अध्यासने (चेअर्स)	१९
विद्यापीठ परिसरातील एकूण विद्यार्थी संख्या	८९०३
विद्यापीठ परिसरातील एकूण अध्यापक संख्या	२५४

विद्यापीठ परिसरातील निवास सुविधा: 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'च्या परिसरामध्ये १६८९ मुले व १७११ मुली अशा एकूण ३४०० विद्यार्थ्यांसाठी निवास सुविधा असून, आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचऱ्यांसाठी स्वतंत्र निवास व्यवस्था आहे.

भोजन सुविधा: 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' विद्यार्थी, कर्मचारी व अभ्यागतांसाठी भोजनगृहे, उपहारगृहे व वसतिगृहातील खानावळ (मेस) चालविते.

१.१. सुशासन व उत्तम कार्यपद्धती

'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'ने आपल्या समृद्ध परंपरांशी प्रामाणिक राहण्याचे व त्याचबरोबर प्रगतीच्या नव्या वाटांवर चालण्याचे उद्दिष्ट जोपासले आहे. ज्ञानक्षेत्रातील नवनवीन प्रवाहांचे भान ठेवीत, सद्यस्थितीतील ज्ञानाच्या चौकटींना आव्हान देत, अद्ययावत तंत्रज्ञानाचा वापर करीत, समाज व व्यवसाय क्षेत्रातील समस्या व संधी यादृष्टीने पूरक नवनिर्मितीला प्रोत्साहन देत व समाजामध्ये संपत्ती निर्माण करणारे नवोद्योजक निर्माण करीत, शिक्षण व विद्येच्या क्षेत्रातील प्राविण्यतेचा पुरस्कार करणे हे विद्यापीठाचे प्रमुख उद्दिष्ट आहे.

१.१.१ मानांकने

- 'क्यूएस वर्ल्ड युनिव्हर्सिटी रॅकिंग' : 'क्यूएस वर्ल्ड युनिव्हर्सिटी रॅकिंग' हे जगातील सर्वात नावाजलेले मानांकन ठरले आहे. २०२४ सालच्या 'क्यूएस वर्ल्ड युनिव्हर्सिटी रॅकिंग' मध्ये 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'ने जगभरातील विद्यापीठांच्या क्रमवारीत ७११-७२० या गटात स्थान मिळविले.
- 'टाइम्स हायर एज्युकेशन एशिया युनिव्हर्सिटी रॅकिंग' : 'टाइम्स हायर एज्युकेशन एशिया युनिव्हर्सिटी रॅकिंग' मध्ये 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा' ने ३०१ ते ३५० या गटात स्थान मिळविले आहे.
- 'टाइम्स हायर एज्युकेशन वर्ल्ड युनिव्हर्सिटी रॅकिंग' : 'टाइम्स हायर एज्युकेशन वर्ल्ड युनिव्हर्सिटी रॅकिंग' मध्ये 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'ने ८०१ ते १००० या गटामध्ये स्थान पटकावले.
- 'नॅशनल इन्स्टिट्यूट रॅकिंग फ्रेमवर्क (एनआयआरएफ)' : 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' हे भारतातील विद्यापीठांमध्ये शैक्षणिकदृष्ट्या सर्वात अग्रगण्य विद्यापीठांपैकी असून, जागतिक क्रमवारीमध्ये सातत्याने स्थान

मिळवित आहे. केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाच्या 'नॅशनल इंस्टीट्यूट रॅकिंग फ्रेमवर्क (एनआयआरएफ)' मानांकनांमध्ये 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' हे भारतातील विद्यापीठांच्या क्रमवारीत २३व्या स्थानावर आहे, तर देशातील एकूण उच्चशिक्षण संस्थांच्या क्रमवारीत ३७व्या स्थानावर आहे. शासकीय राज्य विद्यापीठांच्या क्रमवारीत 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' हे तिसऱ्या क्रमांकावर आहे.

- **नॅक मूल्यांकन:** मार्च २०१७ च्या नॅक मूल्यांकनांमध्ये 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' ३.६०च्या 'सीजीपीए' सह पुन्हा एकदा A+ श्रेणीमध्ये समाविष्ट झाले. २०१७ पर्यंत महाराष्ट्रातील विद्यापीठांनी मिळविलेल्या 'सीजीपीए' पैकी हा सर्वोच्च 'सीजीपीए' आहे.

१.२ सामंजस्य करार

'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ'ने २०२३-२४ या वर्षात अनेक राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठे व संस्थांशी सामंजस्य करार केले आहेत. या करारांचे तपशील खालीलप्रमाणे आहेत:

आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील सामंजस्य करार:

- **युनिव्हर्सिटी ऑफ स्टॅव्हेंगर, नॉर्वे** – विद्यार्थी व अध्यापक आदानप्रदान कार्यक्रम आयोजित करणे, शिक्षण-विषयक संयुक्त उपक्रमांना प्रोत्साहन देणे, संयुक्त संशोधन प्रकल्प सुरू करणे, तसेच शैक्षणिक विकास व ज्ञानाचे आदानप्रदान यांसाठी संयुक्त विद्यमाने परिषदा व कार्यशाळा आयोजित करणे.
- **रशियन युनिव्हर्सिटी ऑफ पीपल्स फ्रेंडशिप (आरयूडीएन)** – विद्यार्थी आदानप्रदान कार्यक्रमांद्वारे सांस्कृतिक देवाणघेवाण व शैक्षणिक उत्कर्ष साधणे, ज्ञानाची देवाणघेवाण करणे, तसेच संयुक्तपणे अध्यापन व संशोधन करण्यासाठी शिक्षकांची नेमणूक करणे.
- **मिनिन निझनी नोवगोरोद स्टेट पेडॅगॉजिकल युनिव्हर्सिटी, रशिया** – रशियन परंपरेची सखोल ओळख करून देण्यासाठी रशियन भाषा व संस्कृतीवर केंद्रित अभ्यासक्रम विकसित करणे. शैक्षणिक परिमाणे व वैश्विक दृष्टिकोन वृद्धिंगत करण्याच्या दृष्टीने व्यावसायिक उपक्रम राबविण्यासही या सहयोग कराराद्वारे प्रोत्साहन देण्यात येईल.

राष्ट्रीय पातळीवरील सामंजस्य करार

- **महाराष्ट्र टॅक्स प्रॉक्टिशनर्स असोसिएशन** – कर व लेखा व्यावसायिक यांना शिक्षित करणे व शैक्षणिक गुणवत्ता वृद्धिंगत करणे
- **कलिंगा इंस्टीट्यूट ऑफ इंडस्ट्रियल टेक्नॉलॉजी (केआयआयटी), भुवनेश्वर** – संयुक्त संशोधन प्रकल्प राबविणे, संयुक्त प्रकाशने करणे, तसेच शिक्षक व विद्यार्थी आदानप्रदान कार्यक्रम राबविणे
- **भक्तिवेदांत रिसर्च सेंटर, पुणे** – मूल्याधारित शिक्षणास प्रोत्साहन देणे, आध्यात्मिक बुद्धिमत्ता वाढविणे, आणि संसाधनांचे आदानप्रदान करणे
- **प्राज इंडस्ट्रीज लिमिटेड, पुणे** – संशोधन व विकास उपक्रमांना प्रोत्साहन देणे
- **छत्रपती शाहू महाराज संशोधन, प्रशिक्षण व मानव विकास संस्था (सारथी), पुणे** – 'सरसेनापती हंबीरराव मोहिते सारथी मोडी लिपी प्रशिक्षण प्रकल्पा'च्या अंतर्गत प्रायोजित प्रशिक्षण कार्यक्रम राबविणे

- **आधारकर संशोधन संस्था, पुणे** – विविध विज्ञान शाखांशी संबंधित संशोधन व शिक्षण उपक्रमांमध्ये सहभागी होणे
- **केंद्रीय आयुर्वेदिक विज्ञान संशोधन परिषद, कोलकाता** – प्रकल्प: ड्रोसोफिला व उंदीर यांच्या प्रारुपांचा वापर करून डायोस्कोरिया प्रजातीच्या वयोवृद्धी व अल्झायमरविरुद्ध संरक्षण करण्याच्या क्षमतेचा अभ्यास करणे
- **भारतीय उष्णकटिबंधीय हवामानशास्त्र संस्था (आयआयटीएम), पुणे** – एम. एस्सी. व एम. टेक. (वातावरण विज्ञान) या अभ्यासक्रमांसाठी मार्गदर्शन करणे, संयुक्तपणे संशोधन करणे, तसेच शिक्षण-विषयक प्रकाशनांना प्रोत्साहित करणे
- **आरोग्य शिक्षण, कृती व संशोधन समाज (SEARCH), गडचिरोली** – समुदायांचे आरोग्य सुधारण्यासाठी माहिती संकलन प्रकल्प व संसर्गजन्य रोगांसंदर्भातील माहितीचे विश्लेषण करणे
- **महाराष्ट्र वन विभाग, महाराष्ट्र सरकार** – पर्यावरण संवर्धन व्हावे या दृष्टीने वन परिक्षेत्र अधिकाऱ्यांसाठी एम. एस्सी. (पर्यावरणशास्त्र) हा अभ्यासक्रम राबविणे
- **ख्येत्से फाऊंडेशन, भारत** – शैक्षणिक व सांस्कृतिक देवाणघेवाण समृद्ध होण्याच्या दृष्टीने अध्यापक देवाणघेवाण कार्यक्रम राबविणे
- **संचेती हेल्थकेअर अकॅडेमी, पुणे** – आरोग्य संवर्धनाच्या दृष्टीने नवोपक्रम राबविणे व 'एक्सप्रेसिव्ह मुव्हमेंट थेरेपी' वर शिक्षण देणे

या सर्व सामंजस्य करारांद्वारे शिक्षण, विज्ञान, आरोग्य व पर्यावरण अशा विविध विद्याशाखांमध्ये आंतरविद्याशाखीय सहयोग निर्माण व्हावा, शैक्षणिक गुणवत्ता वाढावी व नवनिर्मितीला चालना मिळावी, असा उद्देश आहे. समाजामध्ये सकारात्मक बदल घडविण्यात, व्यवसायिक कौशल्यांचा विकास होण्यात आणि शाश्वत विकास होण्यात हे करार महत्त्वाची भूमिका बजावतील. या करारांद्वारे आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक संबंध बळकट होतील, सांस्कृतिक देवाणघेवाणीच्या संधी निर्माण होतील आणि विविध विद्याशाखांमध्ये जागतिक पातळीवरील संयुक्त संशोधनाला प्रोत्साहन मिळेल. हे करार शैक्षणिक गुणवत्तेचा पुरस्कार करणे व जागतिक पातळीवर संबंध निर्माण करणे, या विद्यापीठाच्या उद्देशांना पूरक आहेत.

१.३ नवसंशोधनासाठी (इनक्यूबेटेड) स्टार्ट-अप्स

उद्योगाचे नाव व यादी (१ जुलै, २०२३ ते ३० जून, २०२४)

अ. क्र.	उद्योगाचे नाव	संस्थापक/ संस्थापकाचे नाव	क्षेत्र	नवसंशोधनाची (इनक्यूबेशनची) तारीख (पासून)	वैधता तारीख (पर्यंत)
१	युनिकॉर्नवर्स प्रायव्हेट लिमिटेड	श्री. ऋषिकेश बाबासाहेब माने	एज्युटेक + समाज माध्यमे (सोशल नेटवर्क)	०५/०७/२०२३	०४/०७/२०२५

२	डिजिटल क्विज मीडिया प्रोडक्शन प्रायव्हेट लिमिटेड	श्री. गोपाल श्रीवास्तव	मीडिया प्रोडक्शन	१४/०७/२०२३	१३/०७/२०२५
३	कॉग्निज एज्युटेक प्रायव्हेट लिमिटेड	श्रीमती सुहासिनी घोडके/श्री. अमोल घोडके	एज्युटेक	२२/०७/२०२३	२६/०७/२०२५
४	बिटस्मिथ टेक्नॉलॉजीज प्रायव्हेट लिमिटेड	श्री. ईश्वर सरडे	एज्युटेक	२९/०८/२०२३	२८/०९/२०२५
५	एन्हायर्स मोटर्स प्रायव्हेट लिमिटेड	श्री. श्याम नरगुडे	विद्युत वाहने	२३/१०/२०२३	२२/१०/२०२५
६	शैव्य टेक्नॉलॉजीज इंडिया प्रायव्हेट लिमिटेड	श्री. मुकेश कुमार	क्रीडा	०४/०४/२०२४	०३/०४/२०२६
७	म्यामिगो टेक्नॉलॉजीज प्रायव्हेट लिमिटेड	श्रीमती श्रद्धा गुलाबसिंग	आरोग्य	२१/०६/२०२४	२०/०६/२०२६

१.४ आंतरराष्ट्रीय केंद्र ('इंटरनॅशनल सेंटर')

'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' हे जगभरातील आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थ्यांमध्ये सर्वात जास्त पसंतीचे विद्यापीठ ठरले आहे. 'इंटरनॅशनल सेंटर' हे विद्यार्थी, विविध विभागप्रमुख, संस्थाप्रमुख व विद्यापीठाशी संलग्न संस्था, तसेच विविध दूतावास, चॅन्सरी व कॉन्सुलेट यांचे प्रमुख, तेथील शिक्षण-विषयक समुपदेशक व शिक्षण विभाग या सर्व घटकांमध्ये समन्वय साधणारी माध्यम-संस्था म्हणून काम करते. 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' हे आंतरराष्ट्रीय एकोप्याचे प्रतीक म्हणून समोर येते. सध्या येथे ३५ देशांतील जवळजवळ १९३ विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत.

१.५ संशोधन

संशोधन: २०२० ते २०२४ या पाच वर्षांमध्ये प्राध्यापकांनी प्रकाशित केलेल्या संशोधनाची आकडेवारी खालीलप्रमाणे आहे:

अ. क्र.	प्रकाशित संशोधन प्रकार	एकूण प्रकाशन
१	ज्ञानपत्रिकांमधील (जर्नलमधील) लेख	२,६४१
२	पुस्तके	१३२
३	पुस्तकांतील प्रकरणे	३३८
४	परिषदांची कार्यवृत्ते (कॉन्फरन्स प्रोसीडिंग्स)	१८९

विभागानुसार ज्ञानपत्रिकामधील (जर्नल) प्रकाशने २०२०-२०२४

अ. क्र.	प्रशाळा व केंद्र	विभाग	शोधनिबंध
१	रासायनिक विज्ञान	रसायनशास्त्र विभाग	२९०
२	पृथ्वी विज्ञान	पर्यावरण विज्ञान विभाग	२३
		भूगोल विभाग	६७
		भूगर्भशास्त्र विभाग	१०५
३	आरोग्य विज्ञान	आरोग्य विज्ञान विभाग	९७
४	जैव विज्ञान	जैवमाहितीशास्त्र विभाग (बायोइन्फॉर्मेटिक्स)	६६
		जैवतंत्रज्ञान विभाग (बायोटेक्नॉलॉजी)	१२१
		वनस्पतिशास्त्र विभाग	१५१
		सूक्ष्मजीवशास्त्र विभाग	८०
		प्राणिशास्त्र विभाग	११८
५	गणित व संगणन विज्ञान	संगणनशास्त्र विभाग	१२
		गणित विभाग	९२
		वैज्ञानिक संगणन, प्रारूप विकसन व अनुकार विभाग	२९
		संख्याशास्त्र विभाग	७४
६	भौतिकशास्त्र	वातावरण व अंतराळ विज्ञान विभाग	३९
		इलेक्ट्रॉनिक व उपकरणशास्त्र विभाग	२५
		भौतिकशास्त्र विभाग	५९०
७	तंत्रज्ञान	तंत्रज्ञान विभाग	३६
		ऊर्जा अभ्यास केंद्र विभाग	१२
८	व्यवसायशास्त्र	वाणिज्य विभाग	३
		व्यवस्थापनशास्त्र विभाग	७९
९	सामाजिक शास्त्रे	मानववंशशास्त्र विभाग	१३
		संरक्षण व सामरिकशास्त्र	११
		अर्थशास्त्र विभाग	१५
		इतिहास विभाग	५
		राज्यशास्त्र विभाग	१९
		तत्त्वज्ञान विभाग	२१
		मानसशास्त्र विभाग	१३
		समाजशास्त्र विभाग	६
स्त्री व लिंगभाव अभ्यास विभाग	२७		
१०	भाषा व साहित्य प्रशाळा	इंग्रजी विभाग	३
		हिंदी विभाग	४५

		मराठी विभाग	७
		पाली व बौद्ध अध्ययन विभाग	२८
		संस्कृत व प्राकृत विभाग	१६
११	विधी प्रशाळा	विधी विभाग	१०
१२	संज्ञापन व माहिती विज्ञान प्रशाळा	संज्ञापन व पत्रकारिता विभाग	६
		ग्रंथालय व माहिती विज्ञान विभाग	१५
		माध्यमे व संज्ञापन अभ्यास विभाग	९
१३	अभिनीत कला	अभिनीत कला विभाग (ललित कला केंद्र)	१४
१४	शिक्षणशास्त्र प्रशाळा	शिक्षण व विस्तार विभाग (एक्सटेन्शन)	५६
		आजीवन अध्ययन व विस्तार (एक्सटेन्शन) विभाग	२०
		क्रीडा व शारीरिक शिक्षण विभाग	१६
१५	आंतरविद्याशाखीय अभ्यास	कौशल्य विकास केंद्र	१०

१.६ एकूण प्रवेश गुणोत्तर / 'ग्रॉस एनरोलमेन्ट रेशो' (जीईआर)

'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' हे पुणे, अहिल्यानगर व नाशिक या तीन जिल्ह्यांमध्ये कार्यरत आहे. या तीनही जिल्ह्यांमधील प्रवेशाचे गुणोत्तर 'जीईआर' खालीलप्रमाणे आहे:

जिल्हा	२०२१-२२ मधील सद्यस्थितीतील जीईआर
पुणे	७१.७०
नाशिक	३९.२०
अहिल्यानगर	३०.६०

१.७ गेल्या ५ वर्षांमध्ये ०९ एच-इंडेक्सच्या वर असणारे सर्वोच्च १० विभाग

अनुक्रम	विभाग	एच-इंडेक्स
१	भौतिकशास्त्र विभाग	३०
२	रसायनशास्त्र विभाग	२१
३	जैवतंत्रज्ञान (बायोटेक्नॉलॉजी) विभाग	१६
४	भूगर्भशास्त्र विभाग	१४
५	वनस्पतिशास्त्र विभाग	१८
६	सुक्ष्मजीवशास्त्र विभाग	१५
७	आरोग्यशास्त्र विभाग	१४
८	जैवसूचनाशास्त्र (बायोइन्फॉर्मेटिक्स) विभाग	१२
९	प्राणिशास्त्र विभाग	१३
१०	वातावरण व अंतराळशास्त्र विभाग	०९

प्रकरण २

विद्यापीठ: नवीन दिशा व धोरणे

समाज व उद्योग व्यवसायांच्या उत्कर्षासाठी गरजेच्या असणाऱ्या शैक्षणिक व संशोधन-संबंधित उपक्रमांना प्रोत्साहित करण्यासाठी 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ'ने अनेक विधायक पाऊले उचलली आहेत. संशोधनाचा विकास हा विद्यापीठासाठी केंद्रस्थानी असून संशोधन प्रोत्साहित व प्रगत करण्यासाठी विद्यापीठाने अनेक उपक्रम राबविले आहेत.

विद्यापीठाने सुरू केलेले नवीन अभ्यासक्रम खालीलप्रमाणे आहेत:

विज्ञान व तंत्रज्ञान शाखा

अ. क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव
१	बी. एस्सी. (क्लाऊड कम्प्युटिंग)
२	एम. एस्सी. पर्यावरणशास्त्र (वन अधिकक्षेत्र)
३	बी. एस्सी. (कम्प्युटर ॲप्लिकेशन)
४	बी. ई./बी. टेक. कम्प्युटर इंजिनीअरिंग (सॉफ्टवेअर इंजिनीअरिंग)
५	बी. ई./बी. टेक. आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस अँड डेटा सायन्स
६	बी. ई./बी. टेक. कम्प्युटर सायन्स अँड इंजिनीअरिंग (इंटरनेट ऑफ थिंग्ज अँड सायबर सेक्युरिटी इंकलुडिंग ब्लॉक चेन)
७	बी. ई./बी. टेक. कम्प्युटर सायन्स अँड इंजिनीअरिंग (डेटा सायन्स)
८	बॅचलर ऑफ फाईन आर्ट्स – अप्लाईड आर्ट्स (टेक्निकल)
९	बॅचलर ऑफ फाईन आर्ट्स – पेंटिंग (टेक्निकल)
१०	बी. एस्सी. (डेटा सायन्स)
११	एम. टेक. इन सायंटिफिक इन्स्ट्रुमेंटेशन, मेडिकल डिव्हाइसेस अँड डायग्नोस्टिक्स
१२	इंजीनियर ऑफिसर अँडव्हान्स कॉम्बॅट इंजिनीअरिंग
१३	बी. एस्सी. (बायोमेडिकल इन्स्ट्रुमेंटेशन)
१४	बी. एस्सी. (अर्थशास्त्र)
१५	बी. एस्सी. (इंडस्ट्रियल मॅथॅमॅटिक्स विथ कम्प्युटर ॲप्लिकेशन्स)
१६	बी. एस्सी. (सायबर सिक्युरिटी अँड डिजिटल फॉरेन्सिक)
१७	एम. एस्सी. (टेक्सटाइल सायन्स अँड क्लोदिंग)

अ.क्र.	स्वायत्त महाविद्यालयांमधील नवीन 'ऑनर्स'/'मायनर डिग्री' अभ्यासक्रम
१	बी.टेक. (ऑनर्स) कम्प्युटर इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन डेटा सायन्स अँड मशीन लर्निंग
२	बी.टेक. (मायनर्स) कम्प्युटर इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इंजिनीअरिंग मॅनेजमेंट
३	बी.टेक. (मायनर्स) कम्प्युटर इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन आंत्रप्रेनरशिप
४	बी.टेक. (मायनर्स) कम्प्युटर इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इन्फॉर्मेशन सिक्युरिटी मॅनेजमेंट

२९	बी.टेक. (मायनर्स) इलेक्ट्रिकल इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन डेटा सायन्स
३०	बी.टेक. (ऑनर्स) आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन क्वांटम कम्प्युटिंग
३१	बी.टेक. (ऑनर्स) आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इंटरनेट ऑफ थिंग्ज
३२	बी.टेक. (ऑनर्स) आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन डेटा सायन्स
३३	बी.टेक. (मायनर्स) आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन सोलर पी. वी. सिस्टम्स
३४	बी.टेक. (मायनर्स) आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन आंत्रप्रेनरशिप डेव्हलपमेंट
३५	बी.टेक. (मायनर्स) आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन ई-मोबिलिटी
३६	बी.टेक. (ऑनर्स) डेटा सायन्स इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन क्वांटम कम्प्युटिंग
३७	बी.टेक. (ऑनर्स) डेटा सायन्स इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इंटरनेट ऑफ थिंग्ज
३८	बी.टेक. (ऑनर्स) डेटा सायन्स इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस अँड मशीन लर्निंग
३९	बी.टेक. (मायनर्स) डेटा सायन्स इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन सोलर पी. वी. सिस्टम्स
४०	बी.टेक. (मायनर्स) डेटा सायन्स इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन आंत्रप्रेनरशिप डेव्हलपमेंट
४१	बी.टेक. (मायनर्स) डेटा सायन्स इंजिनीअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन ई-मोबिलिटी
४२	शॉर्ट टर्म सर्टिफिकेशन प्रोग्रॅम इन एथिक्स इन आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स (एआय)
४३	शॉर्ट टर्म सर्टिफिकेशन प्रोग्रॅम इन डेटा अॅनालिटिक्स अँड बिझनेस इंटेलिजन्स
४४	पी.जी. डिप्लोमा इन मेट्रो अँड रेल टेक्नॉलॉजी
४५	पी.जी. डिप्लोमा इन इन्फ्रास्ट्रक्चर डेव्हलपमेंट
४६	डिप्लोमा इन मेकॅट्रोनिक्स
४७	बी.एसस्सी. (ब्लॉक चैन टेक्नॉलॉजी)
४८	सर्टिफिकेट कोर्स फॉर एरियल सिनेमॅटोग्राफ
४९	डीजीसीए सर्टिफिकेशन कोर्स फॉर रिमोटली पायलोटेटेड एअरक्राफ्ट सिस्टम
५०	सर्टिफिकेट कोर्स इन ड्रोन बिल्डिंग
५१	सर्टिफिकेट कोर्स इन एफपीवी ड्रोन रेसिंग
५२	सर्टिफिकेट कोर्स फॉर ड्रोन्स इन अॅग्रीकल्चर
५३	सर्टिफिकेट कोर्स फॉर ड्रोन्स इन डिझास्टर मॅनेजमेंट
५४	सर्टिफिकेट कोर्स इन जीएएस् फॉर ड्रोन डेटा प्रोसेसिंग
५५	सर्टिफिकेट कोर्स इन पायथॉन फॉर ड्रोन्स जीआयएस
५६	सर्टिफिकेट कोर्स इन ग्राफिक्स आर्ट टेक्नॉलॉजी
५७	प्रोफेशनल सर्टिफिकेशन प्रोग्रॅम इन सायबर सिक्युरिटी स्पेशलिस्ट

५८	प्रोफेशनल सर्टिफिकेशन प्रोग्रॅम इन मास्टरिंग इन्फॉर्मेशन सिक्युरिटी
५९	प्रोफेशनल सर्टिफिकेशन प्रोग्रॅम इन सायबर क्राइम इन्व्हेस्टिगेटर
६०	डिप्लोमा इन अॅनिमेशन अँड गेम डिजाईन टेक्नॉलॉजी
६१	डिप्लोमा इन फिल्म मेकिंग अँड व्हिज्युअल इफेक्ट्स टेक्नॉलॉजी
६२	डिप्लोमा इन वेब डिजाईन यूआय यूएक्स
६३	पी.जी. डिप्लोमा इन अॅडव्हान्स्ड सायबर सिक्युरिटी
६४	पोस्ट ग्रॅज्युएट डिप्लोमा इन डिसिजन सायन्सेस अँड बिझनेस अॅनालिटिक्स
६५	बी. व्होक. (अॅनिमेशन अँड ग्राफिक डिजाईन)
६६	बी.ई. प्रिंटिंग अँड पॅकेजिंग टेक्नॉलॉजी
६७	एम.ई. इलेक्ट्रॉनिक अँड कम्युनिकेशन इंजिनिअरिंग (व्हीएलएसआय अँड एम्बेडेड सिस्टम)
६८	डी. फार्म. (पोस्ट बॅकलॉरिएट) (डॉक्टर ऑफ फार्मसी)
६९	बी.ई. आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स (एआय) अँड डेटा सायन्स
७०	पी.जी. डिप्लोमा इन एआयएमएल
७१	एम. फार्म. (फायटो फार्मसी अँड फायटोमेडिसिन)

वाणिज्य व व्यवस्थापन शाखा

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव
१	बी. व्होक. (सप्लाय चेन अँड लॉजिस्टिक्स)
२	बीबीए (कलिनरी मॅनेजमेंट)
३	एमबीए (एक्झिक्युटिव्ह)
४	बी. व्होक. (मॅन्युफॅक्चरिंग टेक्नॉलॉजी)
५	एम. व्होक. (फॅशन टेक्नॉलॉजी)

आंतरविद्याशाखीय अभ्यास शाखा

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव
१	सर्टिफिकेट कोर्स इन अॅडमिनिस्ट्रेशन ऑफ रिहॅबिलिटेशन सेंटर फॉर इंटेलेक्च्युअल डिसेबिलिटीज
२	सर्टिफिकेट कोर्स (मीडिया स्किल्स)
३	बांबू हॅण्डीक्राफ्ट फाउंडेशन कोर्स
४	बांबू हॅण्डीक्राफ्ट इंटरमिजिएट कोर्स
५	सर्टिफिकेट कोर्स अॅग्री-लाइव्हस्टॉक बिझनेस
६	बी.ए., बी.कॉम., एम.ए., एम.कॉम. – ऑनलाईन मोड
७	एम. एस्सी. (कॉम्प्युटर), एमसीए, एमबीए – ऑनलाईन मोड

मानवविज्ञान शाखा

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव
१	एम. ए. (जॅपनीज)
२	पीएचडी (आंबेडकर थॉट्स)
३	पी. जी. डिप्लोमा इन रिहॅबिलिटेशन सायकॉलॉजी (पीजीडीआरपी)
४	प्रोफेशनल डिप्लोमा ऑफ क्लिनिकल सायकॉलॉजी

२.१. नवोपक्रम, नवसंशोधन व साहचर्य मंडळ :

महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६, अनुसार विद्यापीठामध्ये 'नवोपक्रम, नवसंशोधन व साहचर्य मंडळाची स्थापना करण्यात आली आहे. हे केंद्र नवकल्पना, नवोद्योजक व स्टार्ट-अप्स यांना मार्गदर्शक, गुंतवणूकदारांशी संपर्क व कार्यशाळांच्या माध्यमातून प्रोत्साहित करण्याचे काम करते.

'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' हे विद्यापीठातील विभाग, संलग्न महाविद्यालये व संस्था यांना विद्यार्थ्यांमध्ये नवकल्पना व नवोद्योजकता यांचा प्रसार करण्यासाठी नेहमीच मदत करित आले आहे. 'सीआयआयई' तर्फे विद्यार्थ्यांसाठी संकल्पना-विकास स्पर्धांचे आयोजन केले जाते, ज्यातून विद्यार्थ्यांच्या कल्पक संकल्पनांना व्यासपीठ मिळते. विद्यापीठ येथील अध्यापक व विद्यार्थ्यांना एकत्र व कॉपीराईटसाठी अर्ज करण्यासही प्रोत्साहित करते. 'सीआयआयई' द्वारे विद्यापीठ परिसरामध्ये व विद्यापीठाशी संलग्न ५२० महाविद्यालयांमध्ये 'स्टार्ट-अप अँड इनोव्हेशन सेल' (नवोपक्रम, नवसंशोधन व साहचर्य मंडळ) सुरू करण्यात आले आहेत. या केंद्राद्वारे विद्यापीठाने विद्यार्थी प्रशिक्षण कार्यशाळा राबविल्या आहेत, ज्यांमध्ये संकल्पना विकास ते संकल्पना सादरीकरण, असे सर्व मुद्यांवर प्रशिक्षण दिले जाते.

'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ'ने जगभरातील अनेक नामांकित विद्यापीठांबरोबर सामंजस्य करारही केले आहेत, ज्यांमध्ये 'द युनिव्हर्सिटी ऑफ मेलबर्न', 'ड्रेक्सेल युनिव्हर्सिटी, यूएसए', 'द युनिव्हर्सिटी ऑफ कॅलिफोर्निया, बर्कली', 'युनिव्हर्सिटी ऑफ स्टॅव्हर, नॉर्वे', 'युनिव्हर्सिटी ऑफ व्हिएन्ना, ऑस्ट्रीया', 'मिनिन निझनी नोवगोरोद स्टेट पेडॅगॉजिकल युनिव्हर्सिटी, रशिया' व 'आयएनएएलसीओ, पॅरिस' यांचा समावेश आहे.

२.२ 'एसपीपीयू रिसर्च पार्क फाऊंडेशन (आरपीएफ)'

'एसपीपीयू रिसर्च पार्क फाऊंडेशन (आरपीएफ)' ही कलम ८ नुसार स्थापित व 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाची मालकी हक्क असणारी कंपनी आहे. नवोद्योजकांना प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्षपणे सुविधा व सहाय्य देण्यासाठी 'आरपीएफ'ची स्थापना करण्यात आली आहे. आधारभूत संरचना (इन्फ्रास्ट्रक्चर), प्रयोगशाळा, विशेष उपकरणे व साधने, ज्ञान व तांत्रिक सहाय्य, माहिती, व्यवसाय-संबंधित मार्गदर्शन, प्रशासन व मार्केट अशा बाबींमध्ये 'आरपीएफ'द्वारे सहाय्य केले जाते. संशोधक व तंत्रज्ञान विविध शैक्षणिक व संशोधन संस्थांच्या प्रयोगशाळांमधील संशोधनाची अंमलबजावणी करण्यास व्यासपीठ उपलब्ध करून देणे, हे 'आरपीएफ'चे मुख्य ध्येय आहे.

‘एसपीपीयू-आरपीएफ’ची उद्दिष्ट्ये ही सूक्ष्म, लघु व मध्यम उद्योगांना सह-निवास सुविधा देऊन एकत्रित आणणे, नवोद्योजकता प्रशिक्षण शिबीर राबविणे, स्टार्ट-अप्सचे अंतःपोषण करणे आणि विद्यार्थी व अध्यापक यांच्या प्रगतीसाठी व्यावसायिक व शिक्षण-क्षेत्रामध्ये कार्यरत दिग्गजांच्या एकत्रित भेटी आयोजित करणे, ही आहेत. अग्रगण्य उद्योगांना विद्यापीठामध्ये संशोधन व विकास केंद्रे स्थापित करण्यासाठी आकृष्ट करणे आणि आत्मनिर्भर होण्याच्या दृष्टीने उत्पन्न मिळविणे, हीसुद्धा उद्दिष्ट्ये आहेत. ‘आरपीएफ’ची स्थापना जानेवारी २०१९ मध्ये झाली असून, संशोधन-आधारित नवउद्योजकतेला प्रोत्साहन देणे, स्टार्ट-अप्सचे अंतःपोषण होण्यासाठी सुविधा देणे आणि विविध उद्योगांना संशोधन व विकासासाठी सह-निवास सुविधा देणे, हे कार्य केंद्र करित आहे. ‘सीआयआय’मार्फत निर्माण झालेल्या स्टार्ट-अप्सना ‘आरपीएफ’ येथे अंतःपोषित केले जाते. ‘आरपीएफ’ हे ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ येथे केल्या जाणाऱ्या संशोधनाला व्यवसाय क्षेत्रापर्यंत व एकूणच समाजापर्यंत नेण्याचे माध्यम ठरते.

‘आरपीएफ’द्वारे अंतःपोषित (इनक्यूबेटेड) स्टार्ट-अप्सची माहिती (१ जुलै, २०२३ ते ३० जून, २०२४)

अ. क्र.	उद्योगाचे नाव	संस्थापक/ संस्थापिकेचे नाव	क्षेत्र	अंतःपोषण (इनक्यूबेशन) ची तारीख	वैधता तारीख
१	युनिऑनर्वर्स प्रायवेट लिमिटेड	श्री. ऋषिकेश बाबासाहेब माने	एज्युटेक + समाज माध्यमे (सोशल नेटवर्क)	०५/०७/२०२३	०४/०७/२०२५
२	डिजिपिक्चर मीडिया प्रोडक्शन प्रायवेट लिमिटेड	श्री. गोपाल श्रीवास्तव	मीडिया प्रोडक्शन	१४/०७/२०२३	१३/०७/२०२५
३	कॉग्निज एज्युटेक प्रायवेट लिमिटेड	श्रीमती सुहासिनी घोडके/श्री. अमोल घोडके	एज्युटेक	२२/०७/२०२३	२६/०७/२०२५
४	बिटस्मिथ टेक्नॉलॉजीज प्रायवेट लिमिटेड	श्री. ईश्वर सरडे	एज्युटेक	२९/०८/२०२३	२८/०९/२०२५
५	एन्व्हायरॉन मोटर्स प्रायवेट लिमिटेड	श्री. श्याम नरगुडे	विद्युत वाहने	२३/१०/२०२३	२२/१०/२०२५
६	शैव्य टेक्नॉलॉजीज इंडिया प्रायवेट लिमिटेड	श्री. मुकेश कुमार	क्रीडा	०४/०४/२०२४	०३/०४/२०२६
७	म्यामिगो टेक्नॉलॉजीज प्रायवेट लिमिटेड	श्रीमती श्रद्धा गुलाबसिंग	आरोग्य	२१/०६/२०२४	२०/०६/२०२६

२.३ ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ एज्युटेक फाऊंडेशन’

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ एज्युटेक फाऊंडेशन’ ही कलम ८ नुसार स्थापित व ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाची मालकी हक्क असणारी कंपनी आहे. ‘एज्युटेक फाऊंडेशन’ने कल्पक तंत्रज्ञानाद्वारे विद्यापीठातील व्यवस्थांचे डिजिटल स्वरूपात स्थित्यंतर करण्याच्या व त्यांना स्वयंचलित करण्याच्या प्रक्रियेत पुढाकार घेतला आहे.

शैक्षणिक व्यवस्थापन व प्रशासन अधिक कार्यक्षम करण्याचे उद्दिष्ट ठेवून 'एज्युटेक फाऊंडेशन'ने विद्यापीठातील ५० हून अधिक प्रक्रियांचे एकत्रित स्वयंचलनीकरण केले आहे. यामध्ये शैक्षणिक, प्रशासकीय, लेखा विभागाशी संबंधित, परीक्षा-विषयक व विद्यापीठ परिसर-विषयक अशा महत्वाच्या प्रक्रियांचा समावेश आहे.

या व्यापक डिजिटल स्थित्यंतरामुळे विद्यापीठातील प्रक्रिया अधिक सुरळीत झाल्या आहेत, मानवी हस्तक्षेपाची गरज कमी झाली आहे व कार्यक्षमता वाढली आहे. 'एज्युटेक फाऊंडेशन'चे माहिती व संज्ञापन तंत्रज्ञानावर (आयसीटी) आधारित स्वयंचलनीकरण उपक्रम हे परिणामकारकता, पारदर्शकता आणि सेवांची तत्परता वाढविण्यावर भर देतात. यातून विद्यार्थी, अध्यापक तसेच प्रशासनातील कर्मचाऱ्यांना सर्व सेवा डिजिटल माध्यमात उपलब्ध होतात. 'एज्युटेक फाऊंडेशन'द्वारे राबविले गेलेले 'एसपीपीयू इंटरनॅशनल सिंहरद्वार (पोर्टल)' व 'डिग्रीप्लस'सारखे उपक्रम हे विद्यार्थ्यांची रोजगार-योग्यता वाढविण्यास व कौशल्य विकास करण्यास हातभार लावतात. हे उपक्रम विद्यापीठाच्या व्यापक डिजिटल व्यवस्थेशीसुद्धा सहजगत्या एकरूप होतात. या स्वयंचलनीकरणातून व ई-गव्हर्नन्स उपक्रमांमधून 'एज्युटेक फाऊंडेशन' आपली उच्च शिक्षण नियोजन सुधाराचे तसेच सर्वसमावेशकता, समन्याय व पारदर्शकता अबाधित ठेवण्याचे उद्दिष्ट साध्य करते.

२.४ 'रूसा' प्रायोजित सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे 'सेंटर फॉर इंटेलिजेंट सिस्टम्स' (सी.आय.एस.): तंत्रज्ञान विभाग

'राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियान (रूसा)' या उपक्रमांतर्गत विद्यापीठातील 'तंत्रज्ञान विभाग' येथे 'सेंटर फॉर इंटेलिजेंट सिस्टम्स (सी. आय. एस.)' व 'इंडस्ट्री ४.०' उभारण्यात आले आहेत. ही केंद्रे अनुक्रमे ४००० चौ. फू. व २००० चौ. फू. इतक्या व्यापक क्षेत्रफळांमध्ये बांधण्यात आली आहेत.

'सी.आय.एस.'चे बौद्धिक कार्यातील महत्त्व:

'सी.आय.एस.'द्वारे असे तंत्रज्ञान विकसित केले जाते जे नवीन तंत्रज्ञान जलदगतीने कसे वापरण्यायोग्य होईल याचा अंदाज बांधण्यास मदत करते. यातून सद्यस्थितीतील संशोधनाचा दर्जा वाढविण्यास व अस्तित्वात असणाऱ्या तंत्रांमध्ये केल्या जाणाऱ्या संशोधनपर उपक्रमांच्या क्षेत्रात नव्या वाटा शोधण्यास चालना मिळते.

प्रस्तावित 'सी.आय.एस.'चे व्यापक परिणाम:

- विश्लेषण करण्यासाठी जे तंत्रज्ञान वापरले जाणार आहे त्यात प्रगती होईल. याचा फायदा विज्ञान आणि तंत्रज्ञान, समाजशास्त्र, पर्यावरण, शिक्षण, कृषी इत्यादी अनेक क्षेत्रांना होईल.
- अभियांत्रिकी आणि तंत्रज्ञानातील पदवी आणि पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांमध्ये नियोजित अनुभव-आधारित शिक्षण उपक्रमांद्वारे संशोधनाचा लाभ विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविला जाईल, ज्यामुळे अभ्यासक्रम सध्याच्या बाजारपेठेच्या गरजा आणि आधुनिक तंत्रज्ञानाशी सुसंगत होतील, तसेच संशोधनपर उपक्रम अद्ययावत तंत्रज्ञानाच्या आधारावर राबविता येतील.
- गुणवंत विद्यार्थ्यांना पदव्युत्तर व विद्यावाचस्पती (मास्टर्स व पीएच. डी.) स्तरावरील शिक्षणासाठी प्रेरणा मिळेल.

- औद्योगिक आस्थापनांमध्ये ज्या व्यवस्था सध्या वापरल्या जातात त्या सध्या विद्यापीठातील विभागांमधील अभ्यासक्रमांमध्ये आहेत. या अभ्यासक्रमांमध्ये लागणाऱ्या तांत्रिक व्यवस्थांच्या दृष्टीने 'सीआयएस' प्रयोगशाळा अतिशय उपयुक्त ठरत आहे.

'इंडस्ट्री ४.०' चे बौद्धिक कार्यातील महत्त्व:

'इंडस्ट्री ४.०'द्वारे असे तंत्रज्ञान विकसित केले जाते जे नवीन तंत्रज्ञान जलदगतीने कसे वापरण्यायोग्य होईल याचा अंदाज बांधण्यास मदत करते. या प्रकल्पाद्वारे औद्योगिक क्षेत्रातील विविध संधी उपलब्ध करून दिल्या जातात व विविध क्षेत्रांना पूरक असे तांत्रिक ज्ञान व प्रशिक्षण विद्यार्थ्यांना त्यांचे अभ्यासक्रम सुरू असतानाच दिले जाते. 'इंडस्ट्री ४.०'चा अर्थ बुद्धिमान उत्पादन व्यवस्था असा आहे, ज्यामध्ये इंटरनेट ऑफ थिंग्ज (आयओटी), आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस, बिग डेटा, क्लाऊड कम्प्यूटिंग सिस्टिम्स आणि सायबर-फिजिकल सिस्टिम्स अशा व्यवस्था येतात. यातून उत्पादन प्रक्रिया अधिक जलद, जास्त नेमक्या व स्वयंचलित होतात.

प्रस्तावित 'इंडस्ट्री ४.०' चे व्यापक परिणाम:

- उद्योगांसाठी कौशल्य असणारी मानवी संसाधने निर्माण करण्यात 'इंडस्ट्री ४.०' अतिशय उपयुक्त ठरत आहे. तंत्रज्ञान शाखेतील विद्यार्थ्यांना विविध क्षेत्रांमध्ये नोकरीच्या संधीसुद्धा यातून उपलब्ध होत आहेत. यातून विज्ञान व तंत्रज्ञान, समाजशास्त्रे, पर्यावरण, शिक्षण व कृषी अशा अनेक क्षेत्रांना लाभ होईल.
- अभियांत्रिकी आणि तंत्रज्ञानातील पदवी आणि पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांमध्ये नियोजित अनुभव-आधारित शिक्षण उपक्रमांद्वारे संशोधनाचा लाभ विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविला जाईल, ज्यामुळे अभ्यासक्रम सध्याच्या बाजारपेठेच्या गरजा आणि आधुनिक तंत्रज्ञानाशी सुसंगत होतील, तसेच संशोधनपर उपक्रम अद्ययावत तंत्रज्ञानाच्या आधारावर राबविता येतील.
- या दोन्ही प्रकल्पांतून गुणवंत विद्यार्थ्यांना पदव्युत्तर व विद्यावाचस्पती (मास्टर्स व पी. एच. डी.) स्तरावरील शिक्षणासाठी प्रेरणा मिळेल.
- 'सीआयएस' व 'इंडस्ट्री ४.०'च्या अंतर्गत 'तंत्रज्ञान विभागा'मध्ये विविध माहिती विज्ञानाशी संबंधित (डेटा सायन्स) अभ्यासक्रम राबविण्यात येत आहेत. याची काही उदाहरणे म्हणजे बी. एस्सी. डेटा सायन्स, बी. टेक. डेटा सायन्स, एम. टेक. डेटा सायन्स, एम. एस्सी. डेटा सायन्स व बी. एस्सी. ब्लॉक चेन टेक्नॉलॉजी. या अभ्यासक्रमांतून विद्यार्थ्यांना विदा विश्लेषण (डेटा अॅनॅलिसिस), मशीन लर्निंग, आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस व लार्ज-स्केल डेटा मॅनेजमेंट अशा आधुनिक कौशल्यांमध्ये प्रशिक्षण मिळते. या अभ्यासक्रमांसाठी आवश्यक अद्ययावत व्यवस्था 'सीआयएस'द्वारे उपलब्ध करून दिल्या जातात.
- विभागामध्ये आधुनिक प्रयोगशाळा व अद्ययावत उपकरणे आहेत, ज्यातून प्रत्यक्ष प्रशिक्षण व अनुभव-आधारित शिक्षण विद्यार्थ्यांना दिले जाते. याचबरोबर, उद्योगविश्वातील तज्ज्ञ यांचे मार्गदर्शन व उद्योगांच्या सहयोगाने प्रकल्प ही राबविले जातात, ज्यातूनही विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष अनुभव मिळतो.
- 'इंडस्ट्री ४.०' राबवित असलेल्या मेकॅट्रॉनिक्स विषयातील अल्पकालीन अभ्यासक्रमातून (शॉर्ट-टर्म कोर्स इन मेकॅट्रॉनिक्स) व येथील प्रयोगशाळेतून 'टाटा मोटर्स'सारख्या प्रख्यात उद्योगांमध्ये काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना तांत्रिक व सैद्धांतिक शिक्षण दिले जाते.

- 'सीआयएस' विभागातील व 'इंडस्ट्री ४.०' च्या अंतर्गत येणाऱ्या प्रयोगशाळांमुळे विद्यार्थ्यांना मोठा लाभ होत आहे व त्यांना अद्ययावत तांत्रिक कौशल्यांचे शिक्षण मिळत आहे.
- विभागाने आर्टिफिशियल इंटेलिजेंसवर भर असणारे अनेक अभ्यासक्रम सुरू केले आहेत. अनेक विद्यार्थ्यांनी या अभ्यासक्रमांची निवड केली आहे.
- जवळजवळ सर्व विद्यार्थ्यांना अंतर्वासितेची (इंटरनशीप) संधी मिळाली आहे, ज्यातून त्यांना माहिती विज्ञान (डेटा सायन्स), आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस आणि मशीन लर्निंग यांसारख्या विषयांमध्ये प्रत्यक्ष अनुभव मिळत आहे.
- काही विद्यार्थ्यांना प्रकल्पांवर पगारी (ऑन-रोल) तत्वावर काम करण्याची संधीसुद्धा मिळत आहे. यामुळे त्यांना त्यांच्या करिअरमध्ये प्रगती करता येत आहे.
- कॅम्पस प्लेसमेंट व उद्योगविश्वाच्या सहयोगाने राबविलेल्या प्रकल्पांमुळे विद्यार्थ्यांना उत्तम संधी उपलब्ध होत आहेत.

पदनिश्चिती योजना-विषयक माहिती:

- या अभ्यासक्रमांमध्ये उत्तीर्ण होणाऱ्या विद्यार्थ्यांना वेगवेगळ्या, प्रख्यात अशा राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय उद्योगांमध्ये नोकरीच्या संधी मिळत आहेत. डेटा अॅनालिस्ट, डेटा सायंटिस्ट, सॉफ्टवेअर डेव्हलपर व एआय/एमएल अभियंता अशा महत्त्वाच्या पदांवर त्यांची नियुक्ती होत आहे. प्लेसमेंटच्या दृष्टीने विभागामध्ये विविध भरती कार्यक्रम (रिक्रूटमेंट ड्राइव) आयोजित केल्या जातात, ज्यांतून विद्यार्थ्यांची विविध आयटी व डेटा सायन्स कंपन्यांमध्ये नियुक्ती होते.

प्रवेश घेतलेल्या व नोकरी मिळालेल्या विद्यार्थ्यांची आकडेवारी (शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४)

अभ्यासक्रम	प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या	आंतरवासितेची संधी मिळालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या
बी. एस्सी. डेटा सायन्स	१०६	०८ (नियुक्त विद्यार्थी)
अॅडव्हान्स्ड कोर्स डेटा सायन्स	७२	५१ (उर्वरित भरती कार्यक्रम सुरू आहेत)
शॉर्ट-टर्म कोर्स इन मेकॅट्रॉनिक्स	१०७	१०७ (कार्यरत कर्मचारी)

२.५ 'डिझाईन इनोव्हेशन सेंटर'

अ) 'डिझाईन इनोव्हेशन सेंटर' च्या माध्यमातून राबविलेले उपक्रम

अ. क्र.	कार्यक्रम	दिनांक	माध्यम	सहभागींची संख्या
१	प्रॉडक्ट आयडिया कॉम्पीटिशन	०१/०८/२०२३	ऑफलाईन-प्रत्यक्ष / ऑनलाईन	५२
२	इनोव्हेशन डे २०२३	१४/१०/२०२३	ऑफलाईन / प्रत्यक्ष	२५०
३	नॅशनल स्टार्ट-अप डे अँड स्टार्ट-अप इंडिया इनोव्हेशन वीक २०२४	१०/०१/२०२४ ते १६/०१/२०२४	ऑफलाईन / प्रत्यक्ष	२५०
४	डिझाईन इम्पॅक्ट मुव्हमेंट ('टायटन'चा सीएसआर उपक्रम)	०८/०२/२०२४ ते ०९/०२/२०२४	ऑफलाईन / प्रत्यक्ष	७५
५	डिझाईन इम्पॅक्ट मुव्हमेंट ('टायटन'चा सीएसआर उपक्रम)	०४/०३/२०२४ ते ०५/०३/२०२४	ऑफलाईन / प्रत्यक्ष	७५
६	IMPACT कॉन्क्लेव ३.०	०७/०३/२०२४ ते ०८/०३/२०२४	ऑफलाईन / प्रत्यक्ष	३५०

ब) 'डिझाईन इनोव्हेशन सेंटर' संचलित अभ्यासक्रम

अ. क्र.	अभ्यासक्रम	कालावधी	माध्यम	विद्यार्थी
१	'क्रोमॅटोग्राफिक टेक्निक फॉर डिझायनिंग फॉरेन्सिक अँड इंडस्ट्रियल ॲप्लिकेशन' या विषयामध्ये प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम (सर्टिफिकेट कोर्स)	०६ महिने	ऑफलाईन	१४

क) एकस्व(पेटेंट)-विषयक माहिती

- एकस्व (पेटेंट) क्रमांक: ५४३७६२ २८/०६/२०२४ रोजी स्वीकृत
- भारतीय अर्ज क्रमांक : २०२०२१०२३६५२. ०५/०६/२०२० रोजी दाखल
- शीर्षक: अँन अँटी-सिकलिंग हर्बल ड्रग कंपोजिशन, आयटीएस प्रिपरेशन प्रोसेस अँड यूज देअरऑफ.
- एकस्व (पेटेंट) दाखल करणाऱ्याचे नाव: सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

२०२३-२४ या वर्षात प्राप्त पेटंट्सच्या विक्रीचा अहवाल:

अनुक्रम	उत्पादनाचे नाव	संख्या	उत्पन्न
१	हिमाधार टॅब्लेट्स	४३०	१५,०००/-
२	डिआयोनाइज्ड वॉटर प्लांट	३	१,२०,०००/-

ड) 'डिझाईन इनोव्हेशन सेंटर'चा विविध राष्ट्रीय/आंतरराष्ट्रीय कार्यक्रमांमधील सहभाग

अ.क्र.	कार्यक्रम	स्थान	सहभागींची संख्या
१	नॅशनल कॉन्फरन्स ऑन सिकल सेल डिसीज अँड रेअर जेनेटिक डिसॉर्डर्स	राजस्थान केंद्रीय विद्यापीठ, अजमेर, राजस्थान	०३
२	कृषी विज्ञान विधी (केवीवी) कॉन्क्लेव १.०	कृष्णा विद्यापीठ, कराड, जिल्हा: सातारा	०२
३	आयआयसी रिजनल मीट २०२३	डॉ. डी. वाय. पाटील विद्यापीठ, पिंपरी, पुणे	०८
४	डॉ. सुदाम काटे रिसर्च फाऊंडेशन सिकल सेल कॅम्प	शहादा, जिल्हा: नंदुरबार	०१
५	ट्रेनिंग सेशन ऑन NIDI डॅशबोर्ड	भारतीय विज्ञान संस्था, बेंगलोर	०१
६	HISSET २०२४	कृष्णा विद्यापीठ, कराड, जिल्हा: सातारा	०४
७	डॉ. सुदाम काटे रिसर्च फाऊंडेशन सिकल सेल कॅम्प	शहादा, जिल्हा: नंदुरबार	०१
८	४थी ऑल इंडिया डीआयसी मीट, २०२४	भारतीय तंत्रज्ञान संस्था, हैद्राबाद (आयआयटी, हैद्राबाद)	०३
९	डॉ. सुदाम काटे रिसर्च फाऊंडेशन सिकल सेल कॅम्प	शहादा, जिल्हा: नंदुरबार	०१
१०	एनडीआयएन ट्रेनिंग सेशन अँड डीआयसी को-आर्डिनेटर्स मीटिंग	भारतीय तंत्रज्ञान संस्था, दिल्ली (आयआयटी, दिल्ली)	०१

२.६ शैक्षणिक बहुमाध्यम संशोधन केंद्र (ईएमएमआरसी)'

जुलै २०२३ ते जून २०२४ या काळात केंद्राने ६ 'मॉसिव्ह ओपन ऑनलाईन कोर्सेस (MOOC)' (२१३ मोड्यूलस) व ६ स्वयंप्रभा व्हिडिओ अभ्यासक्रम निर्मित केले. केंद्राद्वारे निर्मित १२ अभ्यासक्रम स्वयं दूरदृश्यप्रणालीच्या चबुतऱ्यावर उपलब्ध करून देण्यात आले.

- २०१७ पासून केंद्राने 'स्वयं'द्वारासाठी (सिंहद्वार (पोर्टल)साठी) 'चॉइस बेस्ड क्रेडिट सिस्टिम (सीबीसीएस)'वर आधारित ४५ पदवी पातळीवरचे MOOC (१७१८ मोड्यूलस) विकसित केले, जे 'स्वयं' सिंहद्वार (पोर्टल)वर उपलब्ध करून देण्यात आले.
- हे सर्व अभ्यासक्रम 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' परिसरातील व संलग्न महाविद्यालयांतील अध्यापकांनी विकसित व प्रस्तुत केले आहेत. 'शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर' येथीलही काही अध्यापकांनी या अभ्यासक्रमांमध्ये योगदान दिले आहे.
- ऑक्टोबर २०२३ ते मार्च २०२४ या काळात केंद्राने प्रजासत्ताक दिन, विद्यापीठ स्थापना दिवस, विद्यापीठ दीक्षांत समारोह, संविधान दिवस, बायोटेक्नॉलॉजी विषयातील आंतरराष्ट्रीय परिषद, छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती समारोह आणि 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'तील इतर अनेक उपक्रमांचे व्हिडिओ रेकॉर्डिंग केले.
- 'ईएमएमआरसी, पुणे' येथे 'शैक्षणिक संज्ञापन महासंघ, नवी दिल्ली (सीईसी)'द्वारे एआय व डिजिटल शिक्षण या विषयांवर दोन-दिवसीय क्षमता-विकास कार्यशाळा २० व २१ जुलै, २०२३ रोजी आयोजित करण्यात आली होती. माननीय कुलगुरू प्रा. डॉ. सुरेश गोसावी यांच्या हस्ते कार्यशाळेचे उद्घाटन झाले, तर प्रा. जे. पी. नडूडा यांच्या अध्यक्षतेखाली हा उपक्रम पार पडला. 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'शी संलग्न विविध महाविद्यालयांतून सुमारे २८० अध्यापकांनी कार्यशाळेसाठी अर्ज केले होते, ज्यातून ५० जणांची निवड करण्यात आली.
- 'ईएमएमआरसी, पुणे' च्या व्यवस्थापन मंडळाची बैठक २१ जुलै २०२३ रोजी पार पडली.
- 'ईएमएमआरसी, अण्णा युनिव्हर्सिटी, चेन्नई' द्वारे 'डिजिटल स्किल्स फॉर इफेक्टिव टीचिंग थ्रू MOOC' या विषयावर दोन-दिवसीय कार्यशाळा २३ व २४ नोव्हेंबर २०२३ रोजी आयोजित करण्यात आली होती. 'ईएमएमआरसी, पुणे' येथील प्रॉडक्शन टीमचे ग्राफीक आर्टिस्ट श्री, विनोद कलगी व इतर सहा सदस्य या कार्यशाळेसाठी उपस्थित होते.
- 'सीईसी' ची १०५ वी समन्वय समिती बैठक 'ईएमएमआरसी, मदुराई' येथे ८ व ९ फेब्रुवारी, २०२४ रोजी पार पडली. या बैठकीस डॉ. माधवी रेड्डी, प्रभारी संचालिका, 'ईएमएमआरसी, पुणे', उपस्थित होत्या.
- 'सीईसी, नवी दिल्ली'द्वारे '२५व्या सीईसी शैक्षणिक चित्रपट महोत्सवा'चे परितोषिक वितरण तसेच चित्रपट प्रदर्शन २८ फेब्रुवारी ते १ मार्च, २०२४ या कालावधीमध्ये 'पंजाब विद्यापीठ, पटियाला'च्या सहयोगाने करण्यात आले होते. ग्राफीक आर्टिस्ट श्री, विनोद कलगी या समारंभास उपस्थित होते.

- 'ईएमएमआरसी, काश्मीर'द्वारे 'नॅशनल कॅंपेसिटी बिल्डिंग वर्कशॉप फॉर टेक्निकल एनहान्समेंट ऑफ डिजिटल कंटेंट प्रोड्यूसर्स ऑन न्यू मीडिया टेक्नॉलॉजी' ही तीन-दिवसीय कार्यशाळा ५ ते ७ मार्च, २०२४ या कालावधीत आयोजित करण्यात आली होती. 'ईएमएमआरसी, पुणे'च्या प्रोडक्शन टीमतर्फे श्रीमती अमृता देवधर व श्रीमती स्वरदा जोशी या कार्यशाळेत सहभागी झाल्या.
- 'स्वयं प्रभा २.०' या विषयावरील कार्यशाळा १६ व १७ मे, २०२४ रोजी 'ईएमएमआरसी, कलिकत' येथे आयोजित करण्यात आली होती. श्री, मिलिंद पाटील कार्यशाळेस उपस्थित होते.

२.७ 'ई-कंटेंट डेव्हलपमेंट अँड लर्निंग इनोव्हेशन सेंटर'

विद्यापीठाने आधुनिक सुविधांनी सुसज्ज असे व्यापक 'ई-कंटेंट डेव्हलपमेंट अँड लर्निंग इनोव्हेशन सेंटर' स्थापन केले आहे. शिक्षण प्रक्रियेची कार्यक्षमता वाढविण्यासाठी अनेक ई-कंटेंट प्रारूप व डिजिटल क्लासरूम्स तयार करण्यात आल्या आहेत. विद्यापीठाकडे अत्याधुनिक ई-कंटेंट निर्मिती स्टुडिओ आहे, ज्यामुळे अध्यापक विविध माहिती तंत्रज्ञान साधनांचा वापर करून त्यांच्या वर्गांचे व्हिडिओ रेकॉर्डिंग हाय-डेफिनेशनमध्ये करू शकतात. प्राध्यापक वर्गांच्या तयारीसाठी आधुनिक तंत्रज्ञानाचा मोठ्या प्रमाणात वापर करतात. संलग्न महाविद्यालयांमधील विद्यार्थ्यांसाठी वर्गांचे थेट ऑनलाईन प्रक्षेपण केले जाते, तसेच वेबसाइटद्वारे प्रश्न विचारण्याची सोय केली गेली आहे. वर्गांचे प्रभावी आणि कार्यक्षम वितरण सुनिश्चित करण्यासाठी विद्यापीठाने अनेक 'डिजिटल क्लासरूम्स' विकसित केल्या आहेत.

२.८ स्वयंचलनीकरण आणि ई-गव्हर्नन्स

महाराष्ट्राच्या तीन मोठ्या जिल्ह्यांमध्ये विद्यापीठाची व्यापक उपस्थिती आहे. शिक्षणाचा दर्जा अबाधित ठेवण्यासाठी व प्रशासकीय सुधारणा राबविण्यासाठी विद्यापीठ नेहमीच प्रयत्नशील असते. याचाच भाग म्हणून विद्यापीठाने विविध प्रक्रियांचे माहिती तंत्रज्ञानावर आधारित स्वयंचलनीकरण सुरू केले आहे.

स्वयंचलनीकरणाची उद्दिष्ट्ये महत्त्वाची आहेत. ती म्हणजे प्रक्रियांची कार्यक्षमता आणि परिणामकारकता वाढविणे, सेवांची विश्वसनीयता व प्रतिसाद-क्षमता वाढविणे, सेवांची उपलब्धता सर्वापर्यंत पोहोचवून त्या सर्वसमावेशक आणि समन्यायी आहेत हे सुनिश्चित करणे, एकूण व्यवस्थेमध्ये अधिक पारदर्शकता आणणे आणि सहभाग वाढविणे ही आहेत.

२.९ शिष्यवृत्ती

अमेरिका, कॅनडा, युनायटेड किंगडम आणि जर्मनी येथील मान्यताप्राप्त विद्यापीठांमध्ये अभियांत्रिकी शाखेत पदव्युत्तर शिक्षण घेत असलेल्या विद्यार्थ्यांना 'डी. के. भावे शिष्यवृत्ती' प्रदान केली जाते. विद्यापीठाने क्रांतिज्योती सावित्रीमाता आर्थिक सहाय्य योजना, 'आर्थिक दुर्बल घटक विद्यार्थी आर्थिक सहाय्य योजना', 'राजर्षी शाहू महाराज शिष्यवृत्ती योजना', 'पुणे विद्यापीठ गुणवंत शिष्यवृत्ती योजना', 'युनिव्हर्सिटी प्रेस्टिजियस १०० स्कॉलरशिप', 'भारतरत्न जे. आर. डी. टाटा पीएच. डी. फेलोशिप' आणि 'एस.पी.पी. यू. पोस्टडॉक्टरल फेलोशिप' अशा योजनांतर्गत विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती देण्यासाठी १५.३ कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे.

शिष्यवृत्तींचे तपशील खालीलप्रमाणे आहेत:

क्रमांक	शिष्यवृत्तीचे नाव	लाभार्थी विद्यार्थी संख्या	मंजूर रक्कम रुपये लाखामध्ये
१	क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुले अर्थसहाय्य योजना	११७	४५,८५,०००
२	लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे आर्थिक दुर्बल घटक विद्यार्थी अर्थसहाय्य योजना	७५४	२२,६२,०००
३	राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिष्यवृत्ती योजना	१,४२६	१,३२,५२,०००
४	महात्मा जोतिराव फुले पुणे विद्यापीठ गुणवंत शिष्यवृत्ती योजना	१६७८	१,५४,४०,०००
५	स्वामी विवेकानंद विद्यार्थी सहाय्य योजना (पूरग्रस्त, दुष्काळग्रस्त, आपत्तीग्रस्त भागांतील विद्यार्थ्यांसाठी)	१५९	१,५९,०००
६	डी. के. भावे शिष्यवृत्ती	२	५ लाख प्रति विद्यार्थी
७	एस.पी.पी.यू. पोस्टडॉक्टरल फेलोशिप	१३	दर महिना ४३,८०० रु + निवास भत्ता (एचआरए) (अंदाजे रु. ६,५०,००० प्रति माह)

विद्यावाचस्पती (पीएच.डी.) पदवी प्रदान झालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या

अ.क्र.	विद्याशाखा	पुरुष	स्त्री	तृतीयपंथी	एकूण
१	विज्ञान आणि तंत्रज्ञान	१६४	२०७	००	३७१
२	वाणिज्य आणि व्यवस्थापनशास्त्र	६७	८७	०२	१५६
३	मानव्यविद्याशाखा	९१	८३	०१	१७५
४	आंतरविद्याशाखीय	१८	१६	००	३४
एकूण		३४०	३९३	०३	७३६

विद्यापती (एम. फिल.) पदवी प्रदान झालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या

अ.क्र.	विद्याशाखा	पुरुष	स्त्री	तृतीयपंथी	एकूण
१	विज्ञान आणि तंत्रज्ञान	००	०५	००	०५
२	वाणिज्य आणि व्यवस्थापनशास्त्र	०१	००	००	०१
३	मानव्यविद्याशाखा	०५	०७	००	१२
४	आंतरविद्याशाखीय	०१	०१	००	०२
एकूण		०७	१३	००	२०

२.१० 'कौशल्य विकास केंद्र (एसडीसी)'

विद्यापीठामध्ये कौशल्य विकास क्षेत्रामध्ये विविध अभ्यासक्रम उपलब्ध करून देणारे, कार्यक्षम असे 'कौशल्य विकास केंद्र' आहे. केंद्राचे काही प्रमुख उपक्रम खालीलप्रमाणे आहेत:

- 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' व 'मॅक्सीऑन व्हील्स' यांच्या संयुक्त विद्यमाने वंचित वर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी बी. व्होक. इन मॅन्युफॅक्चरिंग टेक्नॉलॉजी (शिष्यवृत्तीसकट अभ्यासक्रम, ज्यात २ वर्षांनंतर डिप्लोमा प्रदान करण्यात येईल) सुरू करण्यात येणार आहे. 'एसडीसी, पुणे' व 'मॅक्सीऑन व्हील्स', जे प्रवासी कार्स, लाईट ट्रक्स, बस, कमर्शियल ट्रक्स व ट्रेलर्स या वाहनांसाठी लागणाऱ्या चाकांचे जागतिक पातळीवरील अग्रगण्य उत्पादक आहेत, हे संयुक्तपणे, 'ईओचपे (Iochepe) फाऊंडेशन, ब्राझिल' यांच्याशी भागीदारीतून, 'फॉर्मर' (Formare) हा प्रस्थापित शैक्षणिक शिष्यवृत्ती कार्यक्रम भारतातील पुणे भागात घेऊन येत आहेत.
- या भागातील वंचित वर्गातील भारतीय तरुणांना वर्गातील शिक्षण व प्रत्यक्ष कार्यानुभव यांचे संधान साधून रोजगारक्षम बनविणे, हे या कार्यक्रमाचे उद्दिष्ट्य आहे. विद्यापीठातील अभ्यासक्रम व त्यांत मिळणारे सैद्धांतिक ज्ञान व त्याचबरोबर 'मॅक्सीऑन व्हील्स, पुणे' येथे विशिष्ट व्यावसायिक व सामाजिक कौशल्यांमध्ये प्रशिक्षण यांतून हे उद्दिष्ट साध्य केले जाईल.
- 'मॅक्सीऑन व्हील्स'तर्फे प्रायोजित व्यापक अशी शैक्षणिक शिष्यवृत्ती विद्यार्थ्यांना मिळेल. याचबरोबर १००% शैक्षणिक फी परत केली जाईल, आणि गणवेश, प्रवास, जेवण व विद्यावेतन (स्टायपेंड) या सुविधाही मिळतील.
- हा विशेष अभ्यासक्रम २०२४-२५ या शैक्षणिक वर्षात 'यूजीसी'च्या 'राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण, २०२० (एनईपी)'नुसार राबविण्यात येईल. यातून विविध प्रकारच्या रोजगार संधी निर्माण होतील व उत्पादन क्षेत्रासाठी कुशल मानवी संसाधनांची एक नवी पिढी निर्माण होईल.

बी. व्होक. इन रिटेल मॅनेजमेंट

- बी. व्होक. इन रिटेल मॅनेजमेंट या अभ्यासक्रमातील ३० विद्यार्थ्यांना 'मारुती सुझुकी इंडिया लिमिटेड'च्या शोरूममध्ये अंतर्वासिता (इंटरनशीप) प्राप्त झाली आहे. प्रत्येक विद्यार्थ्याला 'मारुती सुझुकी इंडिया लिमिटेड'तर्फे १०,००० रुपये इतके विद्यावेतन (स्टायपेंड) मिळेल.
- ६००० विद्यार्थ्यांनी 'एसडीसी' येथे ४ क्रेडिटचे विविध कौशल्यविकास अभ्यासक्रम पूर्ण केले आहेत. हे अभ्यासक्रम 'एसपीपीयू मूडल एलएमएस'वरील ई-कॉन्टेंटद्वारे राबविण्यात येतात. हे अभ्यासक्रम पुढीलप्रमाणे आहेत: पर्सनल फायनॅन्शियल प्लॅनिंग, प्रोग्रॅमेबल लॉजिक कंट्रोलर आणि बिझनेस कम्युनिकेशन स्किल्स.

बी. व्होक. इन रिन्यूएबल एनर्जी

- सोलर सिस्टिम्स बसविणे, चालविणे व त्यांची देखभाल करणे याविषयी 'क्वीन्स मेरी टेक्निकल इंस्टीट्यूट, खडकी'द्वारे २६ डिसेंबर २०२३ ते ३१ मार्च २०२४ या कालावधीमध्ये प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला.
- 'इंडस्ट्री-अकॅडेमीया फोरम'तर्फे १३ जानेवारी २०२३ रोजी श्री. अजित बहादूर यांचे अभ्यागत व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. श्री. बहादूर यांनी रोजगारक्षम होण्यासाठी लागणाऱ्या मूलभूत व व्यावसायिक कौशल्यांचे विवरण केले.
- बी. व्होक. इन रिन्यूएबल एनर्जी या अभ्यासक्रमाचे विद्यार्थी २ व ३ मार्च २०२४ रोजी पुण्यामध्ये आयोजित 'महासोलर एक्सपो' मध्ये सहभागी झाले.

प्रकरण ३
उपक्रम आणि कामगिरी

३.१ प्लेसमेंट आणि कॉर्पोरेट-संबंध कक्ष (प्लेसमेंट अँड कॉर्पोरेट रिलेशन्स सेल)

विद्यापीठामध्ये विद्यार्थ्यांना रोजगार मिळविण्यास सहाय्य करण्यासाठी एक 'पदयोजना कक्ष' आहे. विद्यापीठाच्या 'पदयोजना मोहिमे'मध्ये अनेक कंपन्या सक्रियपणे सहभागी होतात आणि विविध नामांकित कंपन्या नियमितपणे पदयोजना उपक्रम सक्रियपणे राबवितात. 'पदयोजना कक्ष' विद्यार्थ्यांना मोठ्या प्रमाणात लाभदायक ठरणारे प्रगतीपट मार्गदर्शन, प्रगतीपटाबाबत समुपदेशन आणि इतर उपक्रम या सुविधा प्रदान करते.

२०२३-२४ या वर्षात विविध पदयोजना उपक्रमांतील सहभागी खालीलप्रमाणे आहेत:

अ. क्र.	कंपनीचे नाव
१.	सायबरटेक सिस्टम्स अँड सॉफ्टवेअर लिमिटेड
२.	जेनेसिस इंटरनॅशनल
३.	निएलसन आयक्यू
४.	निलय सर्विसेस
५.	एलाय अॅग्रीटेक प्रायव्हेट लिमिटेड
६.	जीसीएफ
७.	जीआयएस कर्नेल
८.	ई-रिंग, इंक.
९.	जेएमके इन्फोसॉफ्ट
१०.	सर्व्हे ऑफ इंडिया
११.	वसुंधरा जिओ टेक्नॉलॉजी
१२.	कॉग्निझंट टेक्नॉलॉजी सोल्युशन्स
१३.	एबीएम नॉलेजवेअर लिमिटेड
१४.	नॉर्थ इस्टर्न स्पेस ॲप्लिकेशन्स सेंटर (NESAC)
१५.	इंजिनियर फिलॉसॉफी वेब सर्विसेस प्रायव्हेट लिमिटेड

१६.	रिलायन्स लाइफ सायन्सेस
१७.	इनोप्लेक्सस
१८.	आकाश बायजूस
१९.	सिरम इन्स्टिट्यूट ऑफ इंडिया
२०.	सिरम इन्स्टिट्यूट पुणे
२१.	साई लाइफ सायन्सेस लिमिटेड
२२.	आरती इंडस्ट्रीज लिमिटेड
२३.	लक्ष्मी ऑर्गनिक इंडस्ट्रीज लिमिटेड
२४.	गोदरेज वन
२५.	सिंझील (SynZeal) रिसर्च प्रायव्हेट लिमिटेड
२६.	बन्सल क्लासेस
२७.	इव्हॉल्वस, कोथरूड
२८.	शर्मिस्ता रिसर्च सेंटर
२९.	हिकल लिमिटेड
३०.	संपूर्णानंद संस्कृत युनिव्हर्सिटी
३१.	असुकाना ब्युरो: गृह
३२.	देशना इन्स्टिट्यूट ऑफ बुद्धिस्ट अँड अलाईड स्टडीज, पुणे

सारांश	२०२३-२४
‘प्लेसमेंट ड्राइव्ह’ मध्ये सहभागी झालेल्या एकूण उद्योग/संस्था	३२
‘प्लेसमेंट ड्राइव्ह’ मध्ये सहभागी झालेले एकूण विद्यार्थी	१०८
नियुक्ती झालेले विद्यार्थी	६२

३.२ यूजीसी-मानव संसाधन विकास केंद्र

अ) यूजीसी-प्रायोजित कार्यक्रम

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’चे ‘मालवीय मिशन शिक्षक प्रशिक्षण केंद्र’ ‘विद्यापीठ अनुदान आयोगा’च्या ‘शैक्षणिक कर्मचारी अभिमुखता योजने’ अंतर्गत (‘अॅकॅडेमिक स्टाफ ओरिएंटेशन स्कीम’) १९८७ साली स्थापन झाले. हे केंद्र नव्याने नियुक्त महाविद्यालयीन व विद्यापीठातील शिक्षकांसाठी (ज्यांचा अनुभव सहा वर्षांहून कमी आहे) अभिमुखता कार्यक्रम (ओरिएंटेशन प्रोग्रॅम) तसेच महाविद्यालये व विद्यापीठांमध्ये कार्यरत असलेल्या ज्येष्ठ शिक्षकांसाठी विषय-केंद्रित उद्बोधन कार्यक्रम नियमितपणे आयोजित करत आले आहे. हे कार्यक्रम ‘विद्यापीठ अनुदान आयोगा’ द्वारे नेमून दिलेल्या विविध विषयांना अनुसरून असतात. सर्व अभिमुखता व रिफ्रेशर कार्यक्रमांना ‘विद्यापीठ अनुदान आयोगा’ चे आर्थिक सहाय्य लाभते.

१ जुलै २०२३ ते ३० जून २०२४ या कालावधीमध्ये ‘यूजीसी-मालवीय मिशन शिक्षक प्रशिक्षण केंद्र, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’ द्वारे आयोजित कार्यक्रमांचे तपशील खालीलप्रमाणे आहेत:

१) रिफ्रेशर कार्यक्रम

अ. क्र.	विषय	कार्यक्रमांची संख्या	एकूण सहभागी संख्या	लिंग		प्रवर्ग	
				पुरुष	स्त्री	अनुसूचित जाती	अनुसूचित जमाती
१.	रसायनशास्त्र	०१	४१	२६	१५	०६	०३
२.	वाणिज्य आणि व्यवस्थापनशास्त्र	०१	२७	१६	११	०४	०३
३.	इलेक्ट्रॉनिक अँड इन्स्ट्रुमेंटेशन सायन्सेस	०१	२८	१५	१३	०५	००
४.	भारतीय आणि परकीय भाषा	०१	२२	१८	०४	०३	०२
५.	जैवशास्त्रे (लाईफ सायन्सेस)	०१	२२	१३	०९	०६	०१
६.	गणित व संगणन विज्ञान	०१	२४	१३	११	०	०१
७.	शारीरिक शिक्षण	०१	३४	२७	०७	०४	०२
८.	सांख्यिकी व लेखा	०१	२५	१२	१३	०५	०१
९.	सामाजिक शास्त्रे	०१	२२	१६	०६	०७	०१

१०.	एनईपी- मल्टीडिसिप्लिनरी अप्रोच अँड ग्लोबल आउटरीच इन हायर एज्युकेशन इन्स्टिट्यूट्स	०१	३२	१८	१४	०७	०१
	एकूण	१०	२७७	१७४	१०३	४७	१५

२) कर्मचारी दीक्षारंभ कार्यक्रम (गुरु-दक्षता) (एफआयपी)

अ. क्र.	कार्यक्रमाचे नाव	कार्यक्रमांची संख्या	एकूण सहभागी संख्या	लिंग		प्रवर्ग	
				पुरुष	स्त्री	अनुसूचित जाती	अनुसूचित जमाती
१	कर्मचारी दीक्षारंभ कार्यक्रम	३	७४	३५	३९	०९	०४
	एकूण	३	७४	३५	३९	०९	०४

३) ज्येष्ठ प्राध्यापकांसाठी शिक्षक विकास कार्यक्रम (एफडीपी)

अ. क्र.	कार्यक्रमाचे नाव	कार्यक्रमांची संख्या	एकूण सहभागी संख्या	लिंग		प्रवर्ग	
				पुरुष	स्त्री	अनुसूचित जाती	अनुसूचित जमाती
१	एफडीपी ऑन आयकेएस - कॉन्ट्रिब्युशन ऑफ इंडियन मॅथेमॅटिक्स	१	२३	१४	०९	०६	०१
२	एफडीपी ऑन मॅट्रिंग अँड काउंसलिंग स्किल्स	१	२०	०७	१३	०१	००
३	एफडीपी ऑन आऊटकम बेस्ड लर्निंग	१	२५	११	१४	०४	००
	एकूण	३	६८	३२	३६	११	०१

४) 'राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण, २०२०' – अभिमुखता व संवेदनशीलता (ओरिएंटेशन अँड सेन्सिटायझेशन) - शिक्षक विकास कार्यक्रम (एफडीपी)

अ. क्र.	कार्यक्रमाचे नाव	कार्यक्रमांची संख्या	सहभागी संख्या
१	एफडीपी ऑन एनईपी ओरिएंटेशन अँड सेन्सिटायझेशन	१०	१०३०
	एकूण	१०	१०३०

ब) स्वयं-अर्थसहाय्यित उपक्रम

१) शिक्षक विकास कार्यक्रम (एफडीपी)

अ. क्र.	कार्यक्रमाचे नाव	कार्यक्रमांची संख्या	एकूण सहभागी संख्या	लिंग		प्रवर्ग	
				पुरुष	स्त्री	अनुसूचित जाती	अनुसूचित जमाती
१	शिक्षक विकास कार्यक्रम	०२	७३	३९	४३	१२	०३
	एकूण	०२	७३	३९	४३	१२	०३

२) शिक्षक विकास केंद्र (स्वयं-अर्थसहाय्यित)

अ. क्र.	कार्यक्रमाचे नाव	कार्यक्रमांची संख्या	सहभागी संख्या
१	शिक्षक विकास कार्यक्रम	२	११२
	एकूण	२	११२

३) उद्बोधन कार्यक्रम

अ. क्र.	कार्यक्रमाचे नाव	कार्यक्रमांची संख्या	सहभागी संख्या
१	इन्स्टिट्यूशनल प्रीपेर्डनेस फॉर नॅक अँड आरएएफ	०१	२६
	एकूण	०१	२६

३.३ स्पर्धा परीक्षा केंद्र

यूपीएससी/एमपीएससी/आयसीएसी अशा परीक्षांच्या तयारीसाठी असलेल्या विद्यापीठातील स्पर्धा परीक्षा केंद्रामध्ये १४८ विद्यार्थ्यांची नोंदणी झाली आणि ६५ विद्यार्थी यशस्वीरीत्या विविध स्पर्धा परीक्षा उत्तीर्ण होऊन सरकारी सेवांमध्ये रुजू होण्यास पात्र ठरले.

३.४ माहिती अधिकार कार्यालय (आर. टी. आय.)

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’कडे ‘माहिती अधिकार अधिनियम, २००५’ अंतर्गत एकूण ७८७ अर्ज प्राप्त झाले. या अर्जांपैकी ७५५ अर्जांना उत्तरे देण्यात आली.

३.५ पात्रता विभाग

पात्रता विभागाने या वर्षात प्रथम वर्षातील एकूण २,८६,६१५ विद्यार्थ्यांची पात्रता पडताळणी केली, तसेच एकूण १३,३६७ स्थलांतर प्रमाणपत्रे विभागाद्वारे देण्यात आली.

३.६ आरक्षण कक्ष

१. २०२३-२४ या कालावधीत आरक्षण कक्षाने १४४ संलग्न महाविद्यालये/संस्थांची रोस्टर पडताळणी केली. यानंतर, महाविद्यालयांनी पुणे/नाशिक विभागाच्या ‘मागासवर्गीय कक्षाने (मावक)’ अंतिम पडताळणी केली.

२. आरक्षण धोरणानुसार ३,२५२ शिक्षकांच्या मान्यता अर्जांची पडताळणी करण्यात आली.

३. विद्यार्थी, शिक्षक व कर्मचाऱ्यांद्वारे केल्या गेलेल्या तक्रारींसंदर्भात ‘जातीय भेदभाव समिती’ची बैठक ३० मे २०२४ रोजी संपन्न झाली.

३.७ तक्रार निवारण कक्ष

या शैक्षणिक वर्षामध्ये १७६ तक्रारींची नोंद झाली व त्यांपैकी १०३ तक्रारींवर कार्यवाही पूर्ण करण्यात आली. उर्वरित वर कार्यवाही चालू आहे.

३.८ विद्यार्थी विकास मंडळ

अ. क्र.	उपक्रमाची तारीख/कालावधी	उपक्रमांचे स्वरूप	सहभागींची संख्या	कार्यक्रमाचे आयोजक आणि ठिकाण
०१	जून ०६, २०२३	शिवस्वराज दिन कार्यक्रम	१२०	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
०२	ऑगस्ट २४, २०२३	विद्यार्थी कल्याण अधिकाऱ्यांची वार्षिक नियोजन बैठक	४७०	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
०३	सप्टेंबर २५ ते ऑक्टोबर ०३, २०२३	जिल्हास्तरीय युवा महोत्सव	६,२६४	पुणे, अहिल्यानगर आणि नाशिक

०४	सप्टेंबर ११, २०२३	कार्यशाळा व व्याख्यान श्री. शिकागो येथे स्वामी विवेकानंदांच्या भाषणाच्या १३० व्या वर्षाच्या निमित्ताने सुनील देवधर यांचे भाषण	१५०	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
०५	सप्टेंबर १४, २०२३	विशेष मोहीम-नवीन मतदार नोंदणी	८,७६४	पुणे शहर आणि पुणे ग्रामीण जिल्हा
०६	सप्टेंबर १५, २०२३	सांस्कृतिक समन्वयकांची वार्षिक नियोजन बैठक	३५०	टी. जे. महाविद्यालय खडकी
०७	सप्टेंबर १५, २०२३	एनडीए त्रि-बँड संगीत कार्यक्रम	६००	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
०८	सप्टेंबर २४, २०२३	मेरी माती-मेरा देश या विषयावर विद्यापीठ स्तरीय सांस्कृतिक स्पर्धा	१००	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
०९	ऑक्टोबर ०१, २०२३	स्वच्छता ही सेवा अभियान	१८०	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१०	ऑक्टोबर ०४, २०२३	माजी कुलपती डॉ. पी.सी. अलेक्झांडर आंतर- महाविद्यालयीन मराठी आणि इंग्रजी वक्तृत्व स्पर्धा	९४	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
११	ऑक्टोबर ०५, २०२३	आयुर्वेदिक वृक्षारोपण (अमृत उद्यान) - सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचा अमृत महोत्सव	२३०	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१२	ऑक्टोबर ०७, २०२३	विद्यापीठस्तरीय युवा महोत्सव	१,५६५	अमृतवाहिनी अभियांत्रिकी महाविद्यालय, संगमनेर, अहिल्यानगर
१३	ऑक्टोबर ११, २०२३	माजी कुलपती डॉ. पी. सी. अलेक्झांडर आंतरविद्यापीठ मराठी वक्तृत्व स्पर्धा	०७	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१४	ऑक्टोबर २३, २०२३	राज्यस्तरीय एकदिवसीय महिला सक्षमीकरण परिषद	५००	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे

१५	नोव्हेंबर ०७, २०२३	विद्यार्थी दिन साजरा (डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा शाळा प्रवेश दिन विद्यार्थी दिन म्हणून साजरा)	१७०	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१६	नोव्हेंबर ०९, २०२३	मेरी माती-मेरा देश गिनीज वर्ल्ड रेकॉर्ड प्रमाणपत्र स्वीकृती	१५०	मुंबई विद्यापीठ, मुंबई
१७	नोव्हेंबर ११, २०२३	दिवाळीनिमित्त विद्यार्थ्यांना मिठाई वाटप	६००	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१८	जानेवारी १२, २०२४	राष्ट्रीय युवा दिन व्याख्यान	१६०	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१९	जानेवारी १३ ते २६, २०२४	युवा संगम - तिसरा टप्पा (महाराष्ट्र संघ आसामला भेट)	५०	आसाम
२०	जानेवारी २१ ते २८, २०२४	युवा संगम टप्पा – तिसरा (सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे येथे आसाम संघाची भेट)	५०	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
२१	जानेवारी २२ ते २६, २०२४	पश्चिम विभागीय आंतर- विद्यापीठ सांस्कृतिक युवा महोत्सवात सहभाग.	५५	राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर
२२	फेब्रुवारी, १९, २०२४	छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती	२६५	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
२३	मार्च ११ ते १५, २०२४	केंद्रीय लेखापरीक्षण २०२३-२४	४१९ (महाविद्यालये)	अहिल्यानगर, नाशिक आणि पुणे
२४	मार्च ११ ते १५, २०२४	राज्यस्तरीय इंद्रधनुष्य सांस्कृतिक युवा महोत्सवात सहभाग.	५५	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, संभाजीनगर
२५	मार्च १३, २०२४	सावित्रीबाई फुले सन्मान (सत्कार) कार्यक्रम - सामाजिक सुधारणांमध्ये उल्लेखनीय कामगिरी करणाऱ्या ५ महिला कार्यकर्त्यांचा सत्कार	२१०	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
२६	मार्च २८ ते १ एप्रिल, २०२४	राष्ट्रीय युवा महोत्सवात सहभाग.	१७	पंजाब विद्यापीठ, पंजाब

२७	एप्रिल ०३, २०२४	श्री शिवराज्याभिषेकाच्या ३५० व्या वर्धापन दिनानिमित्त विद्यापीठस्तरीय कार्यशाळा	१९०	डॉ.डी.वाय. पाटील आर्ट्स कॉमर्स नाईट कॉलेज, पिंपरी, पुणे
२८	एप्रिल ११ ते १४, २०२४	महात्मा ज्योतिराव फुले आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती - विविध कार्यक्रम.	५३०	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
२९	जून १०, २०२४	वृक्षारोपण (जागतिक पर्यावरण दिन साजरा)	१५	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
३०	जून १८, २०२४	वार्षिक पारितोषिक वितरण कार्यक्रम (२०२०-२१ आणि २०२२-२३)	६५ (महाविद्यालये)	अहिल्यानगर, नाशिक आणि पुणे

३.९ क्रीडा आणि शारीरिक शिक्षण मंडळ

विद्यापीठाच्या क्रीडा आणि शारीरिक शिक्षण मंडळाला विद्यापीठाच्या कार्यक्षेत्रात वावरणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या खेळांना प्रोत्साहन देण्यात खूप रस आहे. मंडळाने शैक्षणिक वर्षात सुमारे २५० आंतर-महाविद्यालयीन स्पर्धा आणि ५१ आंतर-विभागीय स्पर्धा आयोजित केल्या आहेत. आमच्या खेळाडूंनी जवळजवळ ५१ स्पर्धांमध्ये भाग घेतला आणि पश्चिम विभागीय आंतर-विद्यापीठ स्तरावर, अखिल भारतीय आंतर-विद्यापीठ स्तरावर, खेलो इंडिया विद्यापीठ खेळांमध्ये आणि आशियाई आणि जागतिक विद्यापीठ स्तरावरील स्पर्धांमध्ये उल्लेखनीय कामगिरी बजावली.

आमच्या खेळाडूंनी खालील स्पर्धांमध्ये उल्लेखनीय कामगिरी केली आहे.

चौथी खेलो इंडिया विद्यापीठ खेळ २०२३-२४ गुवाहाटी

सांघिक स्तर :

अ. क्र.	खेळाचा प्रकार	श्रेणी
१.	पोहणे (महिला) ४X१०० मीटर मेडली रिले	पहिला
२.	तिरंदाजी (मिश्र) कंपाऊंड राउंड	पहिला
३.	नेमबाजी (महिला) २५ मीटर पिस्तूल	दुसरा
४.	तिरंदाजी (महिला) अजिंक्यपद	दुसरा
५.	मल्लखांब (पुरुष)	तिसरा

६.	मल्लखांब (महिला)	तिसरा
७.	तिरंदाजी (पुरुष) कंपाऊंड राउंड	तिसरा
८.	तिरंदाजी (महिला) कंपाऊंड राउंड	तिसरा
९.	तिरंदाजी (पुरुष) रिकर्व राउंड	तिसरा
१०.	पोहणे (पुरुष) ४X२०० मीटर फ्रीस्टाइल	तिसरा
११.	नेमबाजी (महिला) ५० मीटर रायफल ३पी	तिसरा

वैयक्तिक खेळ : कार्यक्रम:

अ.क्र.	खेळाडूचे नाव	खेळाचा प्रकार	पदक
पोहणे			
१.	वाडकर भक्ती	५० मीटर बॅकस्ट्रोक	रौप्य
		१०० मीटर बॅकस्ट्रोक	रौप्य
		२०० मीटर बॅकस्ट्रोक	रौप्य
२.	पवार साहिल	५० मीटर फ्रीस्टाइल	रौप्य
३.	मानकर श्वेजल	५० मीटर बॅकस्ट्रोक	रौप्य
		५० मीटर ब्रेस्ट स्ट्रोक	कांस्य
४.	शुभम धायगुडे	८०० मीटर फ्रीस्टाइल	कांस्य
		२०० मीटर बटरफ्लाय	कांस्य
५.	दीक्षा यादव	५० मीटर फ्रीस्टाइल	कांस्य
वजन उचलणे			
६.	गरुड हर्षदा	४५ किलो	सुवर्ण
७.	माने तृप्ती	७६ किलो	सुवर्ण
८.	डिसले अभिजित	८९ किलो	सुवर्ण
९.	खेडकर योगिता	८७ किलो	कांस्य

धनुर्विद्या			
१०.	पठाण मेहक	कंपाऊंड राउंड	सुवर्ण
११.	गडधे आदित्य	कंपाऊंड राउंड	रौप्य
ज्युडो			
१२.	खेवरे स्नेहल	६३ किलो	सुवर्ण
१३.	परब आदित्य	+१०० किलो	रौप्य
कुस्ती			
१४.	सुदर्शन कोटकर	१२५ किलो	रौप्य
अथलेटिक्स			
१५.	ओंकार शिद्रुक	तिहेरी उडी	रौप्य
१६.	सिद्धेश चौधरी	अडथळा शर्यत	कांस्य
बॉक्सिंग			
१७.	ताजवीर सहोता	६० किलो - ६३ किलो	कांस्य
१८.	सई डावखर	७५ किलो - ८१ किलो	कांस्य

अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ स्पर्धा:

अ. क्र.	खेळाचा प्रकार	श्रेणी
१.	बेसबॉल (पुरुष)	प्रथम
२.	कॉर्फबॉल (मिश्र)	प्रथम
३.	खो-खो (महिला)	प्रथम
४.	रोलबॉल (महिला)	प्रथम
५.	पोहणे (महिला) ४X१०० मीटर मेडले रिले	प्रथम
६.	पोहणे (महिला) ४X१०० मीटर फ्रीस्टाइल रिले	प्रथम
७.	मल्लखांब (पुरुष)	द्वितीय
८.	मल्लखांब (महिला)	द्वितीय

९.	कायाकिंग (पुरुष) K४-१००० मीटर	द्वितीय
१०.	बेसबॉल (महिला)	द्वितीय
११.	नेटबॉल (पुरुष)	तृतीय
१२.	सॉफ्टबॉल (महिला)	तृतीय
१३.	योग (पुरुष)	तृतीय
१४.	रोइंग (पुरुष) २००० मीटर LM२X	तृतीय
१५.	रोइंग (पुरुष) २००० मीटर LM४-	तृतीय
१६.	रोइंग (पुरुष) ५०० मीटर LM४-	तृतीय
१७.	रोइंग (पुरुष) ५०० मीटर M४X	तृतीय
१८.	कायाकिंग (पुरुष) K२-२०० मीटर	तृतीय
१९.	कायाकिंग (पुरुष) K४-२०० मीटर	तृतीय
२०.	कायाकिंग (पुरुष) K४-५०० मीटर	तृतीय
२१.	कॅनोइंग (पुरुष) C२-५०० मीटर	तृतीय
२२.	कॅनोइंग (महिला) C२-२०० मीटर	तृतीय
२३.	कॅनोइंग (महिला) C२-५०० मीटर	तृतीय

अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ स्पर्धा: (वैयक्तिक स्तर)

अ.क्र.	खेळाडूचे नाव	खेळाचा प्रकार	पदक
पोहणे			
१.	वाडकर भक्ती	५० मीटर बॅकस्ट्रोक	सुवर्ण
		१०० मीटर बॅकस्ट्रोक	रौप्य
		२०० मीटर बॅकस्ट्रोक	रौप्य
२.	पवार साहिल	५० मीटर फ्रीस्टाइल	रौप्य
३.	मानकर श्वेजल	५० मीटर बॅकस्ट्रोक	कांस्य

रोडिंग			
४.	धोंडगे निलेश	५०० मीटर मिक्स	कांस्य
५.	शेळके ऋषिकेश	२००० मीटर मिक्स	कांस्य
मल्लखांब			
६.	शिंदे पल्लवी	ऑल राउंड	सुवर्ण
		पोल	सुवर्ण
		दोरी	सुवर्ण
७.	क्षीरसागर नेहा	ऑल राउंड	कांस्य
		दोरी	रौप्य
८.	आंबेकर कृष्णा	ऑल राउंड	कांस्य
सर्वोत्तम शरीरयष्टी			
९.	बैत सुमित	७० किलो	रौप्य
१०.	भोस गणेश	९० किलो	कांस्य
११.	काळे संकेत	+९० किलो	रौप्य
वजन उचलणे			
१२.	गरुड हर्षदा	४५ किलो	सुवर्ण
१३.	माने तृप्ती	७१ किलो	रौप्य
ज्युडो			
१४.	खवरे स्नेहल	६३ किलो	रौप्य
१५.	परब आदित्य	+१०० किलो	कांस्य
लयबद्ध जिम्नॉस्टिक्स			
१६.	चोरडीया रिचा	लयबद्ध जिम्नॉस्टिक्स	रौप्य
		लयबद्ध जिम्नॉस्टिक्स	कांस्य

शूटिंग			
१७.	पाडेकर साक्षी		रौप्य
कुस्ती			
१८.	शेख सदाम	६० किलो ग्रीको रोमन	कांस्य
१९.	कोतकर सुदर्शन	१२५ किलो फ्री स्टाईल	कांस्य
सायकलिंग			
२०.	चोपडे हनुमान	रोड रेस	सुवर्ण
२१.	पाटील सिद्धेश	रोड रेस	कांस्य
		ट्रॅक इव्हेंट	चतुर्थ
२२.	थाटू सूर्या	रोड रेस	चतुर्थ
कायाकिंग			
२३.	खापरे कुणाल	K१-५०० मीटर	सुवर्ण
२४.	आघाव करण	K१-२०० मीटर	कांस्य
कॅनोइंग			
२५.	आंबेकर अनुष्का	C१-२०० मीटर	रौप्य
		C१-५०० मीटर	रौप्य
धनुर्विद्या			
२६.	सोनावणे साक्षी	भारतीय फेरी	कांस्य

दक्षिण/पश्चिम विभागीय आंतरविद्यापीठ स्पर्धा (सांघिक स्पर्धा):

अ. क्र.	सांघिक खेळाचा प्रकार	क्रमांक
१.	योग (पुरुष)	प्रथम
२.	टेनिस (महिला)	प्रथम
३.	खो-खो (महिला)	प्रथम

४.	तिरंदाजी (पुरुष) कंपाऊंड फेरी	प्रथम
५.	तिरंदाजी (महिला) कंपाऊंड फेरी	प्रथम
६.	तिरंदाजी (महिला) भारतीय फेरी	प्रथम
७.	क्रिकेट (महिला)	द्वितीय
८.	हॉकी (पुरुष)	द्वितीय
९.	टेनिस (पुरुष)	द्वितीय
१०.	पोहणे (पुरुष) ४X२०० मीटर फ्रीस्टाइल रिले	द्वितीय
११.	पोहणे (महिला) ४X१०० मीटर फ्रीस्टाइल रिले	द्वितीय
१२.	पोहणे (मिक्स) ४X१०० मीटर फ्रीस्टाइल रिले	द्वितीय
१३.	पोहणे (मिक्स) ४X१०० मीटर मेडली रिले	तृतीय
१४.	क्रिकेट (पुरुष)	तृतीय
१५.	तिरंदाजी (मिक्स) कंपाऊंड फेरी	तृतीय
१६.	तिरंदाजी (मिक्स) भारतीय फेरी	तृतीय
१७.	बॅडमिंटन (महिला)	चतुर्थ
१८.	बुद्धिबळ (महिला)	चतुर्थ
१९.	हॉकी (महिला)	चतुर्थ

साउथ वेस्ट इंटर युनिव्हर्सिटी स्पर्धा (वैयक्तिक स्पर्धा):

अ.क्र.	खेळाडूचे नाव	खेळाचा प्रकार	पदक
पोहणे			
१.	वाडकर भक्ती	५० मीटर बॅकस्ट्रोक	सुवर्ण
		१०० मीटर बॅकस्ट्रोक	सुवर्ण
		२०० मीटर बॅकस्ट्रोक	सुवर्ण
२.	पवार साहिल	५० मीटर फ्रीस्टाइल	सुवर्ण
३.	यादव दीक्षा	१०० मीटर फ्रीस्टाइल	रौप्य

४.	कुराडे दीक्षा	५० मीटर बॅकस्ट्रोक	कांस्य
		१०० मीटर बॅकस्ट्रोक	कांस्य
५.	मानकर श्वेजल	५० मीटर बॅकस्ट्रोक	कांस्य
वजन उचलणे			
६.	गरुड हर्षदा	४५ किलो	कांस्य
७.	बामणे वैष्णवी	५५ किलो	कांस्य
८.	माने तृप्ती	७१ किलो	सुवर्ण
९.	खेडकर योगिता	८७ किलो	सुवर्ण
१०.	पवार वैष्णवी	८१ किलो	चतुर्थ
११.	वडार महादेव	७३ किलो	रौप्य
१२.	डिसले अभिजित	८९ किलो	कांस्य
ज्युडो			
१३.	वाघ तनुजा	७८ किलो	सुवर्ण
१४.	होळकर सिद्धी	+७८ किलो	सुवर्ण
१५.	धोपाओकर आदित्य	९० किलो	रौप्य
१६.	परब आदित्य	+१०० किलो	सुवर्ण
धनुर्विद्या			
१७.	एडके साक्षी	भारतीय फेरी ३० मीटर	सुवर्ण
		भारतीय फेरी सर्व बाजूंनी	सुवर्ण
१८.	पवार कुणाल	रिकर्व फेरी	सुवर्ण
१९.	पठाण महेक	कंपाउंड फेरी ५० मीटर	रौप्य
		कंपाउंड फेरी सर्व बाजूंनी	कांस्य
२०.	शिर्के आदित्य	भारतीय फेरी	कांस्य

कुस्ती			
२१.	कंधारे पार्थ	६३ किलो ग्रीको रोमन	सुवर्ण
२२.	पायगुडे ज्ञानेश्वरी	५० किलो फ्रीस्टाइल	सुवर्ण
२३.	मंडलिक सोनाली	६५ किलो फ्रीस्टाइल	सुवर्ण
२४.	पोटफोडे पल्लवी	७६ किलो फ्रीस्टाइल	रौप्य

१. २०२३-२४ या शैक्षणिक वर्षात, क्रीडा व शारीरिक शिक्षण मंडळ, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे आणि टीकाराम जगन्नाथ महाविद्यालय, खडकी, पुणे यांनी संयुक्तपणे २८ जानेवारी ते ३ फेब्रुवारी २०२४ या कालावधीत अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ हॉकी (महिला) स्पर्धा आयोजित केली. या स्पर्धेत १६ विद्यापीठांनी सहभाग घेतला.

२. २०२३-२४ या शैक्षणिक वर्षात, क्रीडा आणि शारीरिक शिक्षण मंडळ, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे आणि चंद्रशेखर आगाशे शारीरिक शिक्षण महाविद्यालय, पुणे यांनी संयुक्तपणे १४ ते १८ फेब्रुवारी २०२४ या कालावधीत अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ खो-खो (महिला) स्पर्धा आयोजित केली. या स्पर्धेत १५ विद्यापीठांनी सहभाग घेतला.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे संघाने या स्पर्धेत प्रथम क्रमांक पटकावला.

३. पुणे विद्यापीठ आणि तुळजाराम चतुरचंद कॉलेज, बारामती, पुणे यांनी संयुक्तपणे २४ ते २८ फेब्रुवारी २०२४ या कालावधीत अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ बेसबॉल (महिला) स्पर्धा आयोजित केली होती. या स्पर्धेत ४१ विद्यापीठांनी भाग घेतला.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे संघाने या स्पर्धेत दुसरे स्थान पटकावले.

४. एसपीपीयूचे श्री. ऋषिकेश शेळके, श्री. नीलेश धोंडगे, श्री. ऋषिकेश शिंदे आणि सुश्री पूनम तांबे यांनी ४ ते ६ जुलै २०२४ या कालावधीत नेदरलँड्समध्ये होणाऱ्या जागतिक विद्यापीठ क्रीडा स्पर्धा - रोइंग (पुरुष आणि महिला) साठी भारतीय विद्यापीठ संघाचे प्रतिनिधित्व केले. निवडलेल्या सर्व खेळाडूंचे अभिनंदन केले आणि त्यांना स्पर्धेसाठी शुभेच्छा देण्यात आल्या.

५. २५ व्या महाराष्ट्र राज्य आंतरविद्यापीठ क्रीडा महोत्सवाचे आयोजन राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर यांनी १२ ते १६ जानेवारी २०२४ आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रज्ञान विद्यापीठ, लोणेरे यांनी ३ ते ७ फेब्रुवारी २०२४ दरम्यान केले. १७४ मुला-मुलींनी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे प्रतिनिधित्व नऊ वेगवेगळ्या खेळांमध्ये केले. आमच्या विद्यार्थ्यांनी खाली नमूद केल्याप्रमाणे चांगले स्थान मिळवले. सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे संघाने या स्पर्धेत सामान्य विजेतेपद पटकावले.

क्रीडा महोत्सव २०२३

वैयक्तिक स्पर्धा:

अ.क्र	खेळ	सुवर्ण	रौप्य	कांस्य
१.	अॅथलेटिक्स (पुरुष)	२	३	३
२.	अॅथलेटिक्स (महिला)	----	१	२

सांघिक स्पर्धा :

अ.क्र	खेळ	पदक
१.	बास्केटबॉल (पुरुष)	सुवर्ण
२.	व्हॉलीबॉल (महिला)	सुवर्ण
३.	टेबल टेनिस (पुरुष)	सुवर्ण
४.	बॅडमिंटन (महिला)	सुवर्ण
५.	बुद्धिबळ (पुरुष)	सुवर्ण
६.	खो-खो (पुरुष)	सुवर्ण
७.	बुद्धिबळ (महिला)	रौप्य
८.	खो-खो (महिला)	रौप्य
९.	कबड्डी (महिला)	रौप्य
१०.	बॅडमिंटन (पुरुष)	रौप्य
११.	अॅथलेटिक्स (पुरुष)	रौप्य
१२.	बास्केटबॉल (महिला)	कांस्य
१३.	टेबल टेनिस (महिला)	कांस्य

३.१० मुक्त व दूरस्थ अध्ययन प्रशाळा :

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ त्यांच्या दूरस्थ शिक्षण कार्यक्रमाद्वारे शिक्षण प्रदान करत आहे .

खुल्या शिक्षण अभ्यासक्रमांचा लाभ घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांची आकडेवारी खालीलप्रमाणे आहे:

२०२३-२४ पदवी (बी.ए. / बी.कॉम)

जिल्हा	मुले	मुली	एकूण
पुणे	१५५७	१०५७	२६१४
अहिल्यानगर	७०	३७	१०७
नाशिक	३३७	३५२	६८९
दादरा नगर हवेली	१६	१७	३३
एकूण	१९८०	१४६३	३४४३

२०२३-२४ पदव्युत्तर (एमए/एम.कॉम./एम.बी.ए.)

जिल्हा	मुले	मुली	एकूण
पुणे	२३४०	१५८६	३९२६
अहिल्यानगर	३२८	२८६	६१४
नाशिक	६७६	४३२	११०८
दादरा नगर हवेली	७४	४०	११४
एकूण	३४१८	२३४४	५७६२

३.११ राष्ट्रीय सेवा योजना:

१ जुलै २०२३ ते ३० जून २०२४

अ.क्र.	उपक्रमाची तारीख /कालावधी	उपक्रमाचे स्वरूप	सहभागी संख्या
१	दि. ३० जुलै २०२३	जी-२०, जनभागीदारी, पंचप्राण: युवा संवाद, अभियानातर्गत महाविद्यालय व विद्यापीठस्तरीय निबंध स्पर्धांचे आयोजन	पुणे, अहिल्यानगर व नाशिक जिल्ह्यातील महाविद्यालयातून विद्यार्थी सहभागी
२	दि. २२ ते २४ जुलै २०२३	पुणे महानगरपालिकेमार्फत आयोजित स्वच्छ सर्वेक्षण २०२३ च्या अनुषंगाने सिटीझन्स फीडबॅक उपक्रम	पुणे महानगरपालिका ह हद्दीतील रासेयो महाविद्यालये सहभागी
३	दि. १४ ऑगस्ट २०२३	यशवंतराव चव्हाण सेंटरच्या वतीने महाराष्ट्रातील विविध केंद्रातून तरूणांमध्ये राष्ट्राभिमान जागावा या उद्देशाने "युवा स्वतंत्रता ज्योत रॅलीचे" आयोजन	नाशिक शहरातील १५०० रासेयो स्वयंसेवक सहभागी
४	दि. १० ऑगस्ट ते १० ऑक्टोबर २०२३ दरम्यान	"मेरी माटी मेरा देश" अभियानातर्गत अमृत कलश संकलन दरम्यान माती हातात घेवुन	पुणे, अहिल्यानगर व नाशिक जिल्ह्यातील महाविद्यालयातून

		सेल्फी काढून अपलोड करणे यामध्ये १०,४२,५३८ सेल्फींचा नवा जागतिक विश्वविक्रम प्रस्थापीत करण्यात आला. सदरील अभियानाच्या विश्वविक्रमाची नोंद गिनिज बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्डमध्ये झाली आहे.	या मोहिमेमध्ये १०,४२,५३८ विद्यार्थ्यांनी सेल्फी अपलोड केले होते व सहभागी झाले होते.
५	१८ ऑगस्ट २०२३	नारायणगाव ते जुन्नर या १६ किलोमीटर अंतरा दरम्यान वृक्षारोपणाचा महासंकल्प उपक्रम	
६	दि. ११ सप्टेंबर २०२३	स्वामी विवेकानंद यांनी शिकागो येथे केलेल्या ऐतिहासिक भाषणास १३० वर्षे पूर्ण झाल्यानिमित्त पुणे व पिंपरी-चिंचवड शहरातील रासेयो संलग्नित महाविद्यालयांमधील स्वयंसेवकांसाठी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे येथे एक दिवसीय प्रबोधन कार्यशाळेचे आयोजन	पुणे व पिंपरी-चिंचवड शहरातील २१५ स्वयंसेवक व कार्यक्रम अधिकारी सहभागी
७	दि. १५ सप्टेंबर ते ०२ ऑक्टोबर २०२३	“स्वच्छता ही सेवा” (SHS) ही मोहीम राबविण्यात आली.	पुणे, अहिल्यानगर, नाशिक जिल्ह्यातील महाविद्यालये सहभागी
८	दि. २१ सप्टेंबर २०२३	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने विद्यापीठस्तरीय प्रजासत्ताक दिन संचलन पुर्व निवड चाचणी शिबिराचे आयोजन विद्यापीठ आवारामध्ये करण्यात आले होते.	पुणे, अहिल्यानगर, नाशिक जिल्ह्यातून ८० विद्यार्थी सहभागी
९	दि. २७ ते २९ सप्टेंबर २०२३	राज्यस्तरीय प्रजासत्ताक दिन संचलन पुर्व निवड चाचणी शिबिर पुण्यश्लोक आहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर या ठिकाणी सहभागी झाले होते.	पुणे, अहिल्यानगर, नाशिक जिल्ह्यातून ४४ विद्यार्थी व २ संघनायक सहभागी
१०	दि. १ ते ३१ जानेवारी २०२४	राष्ट्रीय प्रजासत्ताक दिन संचलन शिबिराचे आयोजन राजपथ, नवी दिल्ली या ठिकाणी आयोजित करण्यात आले. एकुण ०३ विद्यार्थीनी सहभागी	कु. भूमिका गुप्ता, राजर्षी शाहू कॉलेज ऑफ इंजिनिअरींग ताथवडे, पुणे, कु. अक्षदा देशपांडे, मराठा विद्या प्रसारक समाजाचे विधि महाविद्यालय, नाशिक, कु. समिक्षा साळवे, एम.आय.टी. कॉलेज ऑफ आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स आळंदी, पुणे या तीन रासेयो विद्यार्थीनी सहभागी

११	दि. १७ ते २६ जानेवारी २०२४	राज्यस्तरीय प्रजासत्ताक दिन संचलन शिबिराचे आयोजन स्पोर्ट्स कॉम्प्लेक्स, विद्यानगरी, कलिना, मुंबई या ठिकाणी आयोजित करण्यात आले होते.	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे ६ विद्यार्थी व ७ विद्यार्थिनी असे १३ विद्यार्थी सहभागी झाले होते.
१२	दि. १ ते १० नोव्हेंबर २०२३	पश्चिम विभागीय राष्ट्रीय प्रजासत्ताकदिन संचलनपूर्व शिबिर के. एल. विद्यापीठ, वाडेश्वरम, मंगलगिरी, विजयवाडा, आंध्रप्रदेश या ठिकाणी आयोजित करण्यात आले होते.	पुणे, अहिल्यानगर, नाशिक जिल्ह्यातून ११ स्वयंसेवक सहभागी
१३	दि. २६ सप्टेंबर २०२३	मेरी माटी, मेरा देश उपक्रमांतर्गत मा. नामदार श्री. चंद्रकांत (दादा) पाटील, मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, महाराष्ट्र राज्य यांच्या प्रमुख उपस्थितीत COEP, टेक्निकल यूनिवर्सिटी, शिवाजी नगर, पुणे येथे मातीचे अमृत कलश स्विकारण्यात आले.	पुणे शहरातील विविध महाविद्यालयातील १६७५ स्वयंसेवक व कार्यक्रम अधिकारी उपस्थित होते.
१४	दि. ३१ ऑक्टोबर २०२३	त्यानंतर माननीय पंतप्रधान महोदय यांच्या प्रमुख उपस्थितीत मेरी माटी, मेरा देश उपक्रमांतर्गत अमृत कलश संकलन व समारोप समारंभ कर्तव्यपथ, नवी दिल्ली येथे आयोजित करण्यात आला	१००० हून अधिक स्वयंसेवक व प्राध्यापक सहभागी
१५	रविवार, दि. २६ नोव्हेंबर २०२३	‘भारतीय संविधान दिवस’ निमित्त ‘संविधान स्तंभ’ कार्यक्रमाचे आयोजन मुख्य इमारत आणि प्रा. डॉ. सुखदेव थोरात यांचे व्याख्यान, संत ज्ञानेश्वर सभागृह, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ तसेच भिडेवाडा ते डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर पुतळा, स्टेशन या दरम्यान ‘वॉक फॉर संविधान’ रॅलीचे आयोजन करण्यात आले होते.	पुणे शहरातील रासेयो संलग्नित महाविद्यालयातील विद्यार्थी सहभागी
१६	दि. ११ डिसेंबर २०२३	Viksit Bharat@2047 Ideas Portal विकसित करून या कार्यक्रमाच्या थेट प्रसारण संत ज्ञानेश्वर सभागृह, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ या ठिकाणी करण्यात आले होते.	राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग, विद्यार्थी विकास मंडळ या दोन्ही विभागाचे विद्यार्थी, कार्यालयीन सेवक आणि डॉ. सदानंद भोसले, संचालक, राष्ट्रीय सेवा योजना उपस्थित होते

१७	माहे डिसेंबर २०२३ ते एप्रिल २०२४	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना संलग्नित महाविद्यालये व प्रादेशिक रक्तकेंद्र विभाग, ससून सर्वोपचार रूग्णालय, पुणे यांच्या संयुक्त विद्यमाने पुणे व पिंपरी-चिंचवड शहरातील महाविद्यालयांमध्ये साखळी पध्दतीने विद्यापीठस्तरीय रक्तदान शिबिरांचे आयोजन करण्यात आले होते.	पुणे व पिंपरी-चिंचवड शहरातील सर्व महाविद्यालये
१८	दि. १६ ते २४ डिसेंबर २०२३	महाराष्ट्राच्या सांस्कृतिक राजधानीत विशेषतः विद्येचे माहेरघर म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या पुणे शहरात 'पुणे पुस्तक महोत्सव' फर्ग्युसन महाविद्यालयात आयोजित करण्यात आला होता.	पुणे शहर व पिंपरी-चिंचवड परिसरातील महाविद्यालयातील रासेयो स्वयंसेवक व कार्यक्रम अधिकारी सहभागी
१९	मेरी माटी, मेरा देश व जी-२०, जनभागीदारी, पंचप्राण-युवा संवाद अभियान उपक्रमांतर्गत जिल्हास्तरीय कार्यशाळांचे आयोजन करण्यात आले होते.		
दिनांक व कालावधी		आयोजक महाविद्यालयाचे नाव	रासेयो विद्यार्थी सहभागी संख्या
दि. ५/१०/२०२३ १ दिवसीय		के.आर. आर्ट्स, बी.एच. कॉर्मस, अँड ए.एम. सायन्स कॉलेज (केटीएचएम) नाशिक.	५००
दि. १४/१०/२०२३, १ दिवसीय		कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, नारायणगाव, जि. पुणे	५००
दि. ४/१०/२०२३, १ दिवसीय		मुगुटराव साहेबराव काकडे महाविद्यालय, सोमेश्वरनगर, बारामती	५००
दि. ४/१०/२०२३, १ दिवसीय		वाघीरे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सासवड	५००
२०	मेरी माटी, मेरा देश उपक्रमांतर्गत व राष्ट्रीय सेवा योजना वर्धापन दिनानिमित्त सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना व विद्यार्थी विकास मंडळ यांच्या संयुक्त विद्यमाने रासेयो स्वयंसेवकांकरिता पुढीलप्रमाणे निबंध, वक्तृत्व, पथनाट्य, लोकगायन, लोकवाद्य, भिक्तीचित्र स्पर्धा जिल्हानिहाय पध्दतीने व विद्यापीठ स्तरावर आयोजित करण्यात आल्या होत्या.		
जिल्हानिहाय स्पर्धांचे आयोजन			
विभाग व दिनांक		आयोजक महाविद्यालयाचे नाव	सहभागी संख्या
पुणे शहर दि. ०६/०९/२०२३		आप्पासाहेब जेधे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, पुणे	४५०
पुणे ग्रामीण दि. ०७/०९/२०२३		अण्णासाहेब मगर कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, हडपसर, पुणे	३५०

अहिल्यानगर दि. ११/०९/२०२३	न्यू आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स कॉलेज, अहिल्यानगर	३५०
नाशिक दि. ०५/०९/२०२३	कर्मवीर शांताराम कोंडाजी वावरे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सिडको, नाशिक	३००
२१ दि. २४ सप्टेंबर, २०२३	मेरी माटी, मेरा देश व राष्ट्रीय सेवा योजना वर्धापन दिनानिमित्त पुणे शहर, पुणे ग्रामीण, अहिल्यानगर व नाशिक जिल्हानिहाय स्पर्धेतील विजेत्या स्पर्धकांची विद्यापीठस्तरीय सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ आवारामध्ये आयोजित करण्यात आलेली होती.	२०० विद्यार्थी सहभागी झाले होते. त्यामध्ये कला प्रकार निहाय सहभागी विद्यार्थ्यांमधून पहिले ३ क्रमांकांची निवड करून त्यांना गौरवण्यात आले.
२२ दि. २५ डिसेंबर २०२३ ते ३ जानेवारी २०२४	सन २०२३-२४ या शैक्षणिक वर्षातील 'आव्हान-२०२३ राज्यस्तरीय आपत्कालीन व्यवस्थापन प्रशिक्षण शिबिराचे' आयोजन गोंडवाना विद्यापीठ, गडचिरोली या ठिकाणी करण्यात आले होते.	पुणे, अहिल्यानगर, नाशिक या तीन जिल्ह्यांमधून रासेयोचे ७५ स्वयंसेवक व ६ कार्यक्रम अधिकारी असा ८१ जणाचा संघ सहभागी झाला होता.
२३ दि. १५ डिसेंबर २०२३	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या अमृत महोत्सवी वर्षानिमित्त सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग, विद्यार्थी आरोग्य केंद्र व एच.डी.एफ.सी. बँक संयुक्त विद्यमाने, दत्तो वामन पोतदार संकुल, राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यालय, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे येथे रक्तदान शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर रक्तदान शिबिरामध्ये एकूण ८३ रक्ताच्या पिशव्यांचे संकलन झाले.	विद्यापीठ आवारातील विविध प्रशासकीय अधिकारी व कर्मचारी, रासेयो पदव्युत्तर एककातील स्वयंसेवक, कमवा व शिका योजनेतील विद्यार्थी सहभागी झाले होता.
२४ दि. २० ते २६ नोव्हेंबर २०२३	राष्ट्रीय एकात्मता शिबिराचे आयोजन क्रांतीगुरू श्यामजी कृष्ण वर्मा कच्छ विद्यापीठ, भूज, गुजरात येथे करण्यात आले होते.	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे ५ विद्यार्थी, ५ विद्यार्थिनी व १ संघनायक असा संघ सहभागी झाला होता.
२५ दि. ३० नोव्हेंबर ते ६ डिसेंबर २०२३	राष्ट्रीय एकात्मता शिबिराचे आयोजन कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव येथे करण्यात आले होते.	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे ५ विद्यार्थी, ५ विद्यार्थिनी व १ संघनायक असा संघ सहभागी झाला होता.
२६ दि. ३० डिसेंबर २०२३ ते ८	राष्ट्रीय साहसी क्रीडा शिबिराचे आयोजन Atal Bihari Vajapayee Institute of Mountaineering &	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे १४ विद्यार्थी, २

	जानेवारी २०२४	Allied Sports (ABVIMAS) Hatkoti, Himachal Pradesh याठिकाणी करण्यात आले होते.	संघनायक असा संघ सहभागी झाला होता.
२७	दि. १२ ते १६ जानेवारी, २०२४	२७ वा राष्ट्रीय युवा महोत्सव-२०२४ नाशिक, महाराष्ट्र येथे आयोजित करण्यात आलेला होता. दि. १३ ते १५ जानेवारी, २०२४ दरम्यान सकाळी १० ते सायं ०४ या कालावधीत युवक महोत्सवामध्ये युथ कन्व्हेंशन व सुविचार या कार्यक्रमांतर्गत देशभरातील विविध मान्यवरांची व्याख्याने, चर्चासत्र आणि विविध उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले होते. तसेच या उपक्रमाकरिता मदतनीस म्हणून नाशिक जिल्ह्यांतील रासेयो महाविद्यालयांतील ७५ रासेयो स्वयंसेवक आणि ५०० विद्यार्थी उपक्रम पाहण्याकरिता सहभागी झाले होते.	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग, पुणे, अहिल्यानगर व नाशिक जिल्ह्यांतील १० रासेयो स्वयंसेवक व १ संघनायक असा संघ सहभागी झाला होता.
२८	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या अमृत महोत्सवी वर्षानिमित्त कलागुणांना वाव देण्यासाठी, मा. कुलगुरू गठित अनुदान वाटप समितीच्या बैठकीतील शिफारसीनुसार पुणे, अहिल्यानगर व नाशिक जिल्ह्यांतील रासेयो स्वयंसेवकांकरिता देशभक्तीपर व पर्यावरण विषयांवर आधारित मराठी, हिंदी व इंग्रजी भाषांमध्ये स्वरचित काव्यसंमेलन स्पर्धा जिल्हानिहाय पध्दतीने व विद्यापीठ स्तरावर आयोजित करण्यात आल्या होत्या.		
जिल्हानिहाय काव्यसंमेलन स्पर्धांचे आयोजन			
विभाग व दिनांक	आयोजक महाविद्यालयाचे नाव		सहभागी संख्या
पुणे शहर दि. ०६/०२/२०२४	आबासाहेब गरवारे महाविद्यालय, कर्वे रोड, पुणे		४००
पुणे ग्रामीण दि. ०६/०२/२०२४	रयत शिक्षण संस्था एस.एम. जोशी महाविद्यालय, हडपसर, पुणे		२००
अहिल्यानगर दि. ०६/०२/२०२४	के.जे.सोमय्या कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, कोपरगाव, अहिल्यानगर		३५०
नाशिक दि. ०७/०२/२०२४	मराठा विद्या प्रसारक समाज सी.एस.एम.एस. महाविद्यालय, नाशिक		५००
विद्यापीठस्तरीय काव्यसंमेलन स्पर्धेचे आयोजन			
विद्यापीठस्तरीय, दि. १६ फेब्रुवारी २०२४	संत नामदेव सभागृह, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ		२०० त्यामध्ये कलाप्रकारनिहाय सहभागी विद्यार्थ्यांमधून पहिले ३ क्रमांकांची

			निवड करून त्यांना गौरवण्यात आले.
२९	मा. राज्यसंपर्क अधिकारी यांच्या पत्रानुसार रासेयो, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग व रासेयो संलग्नित महाविद्यालये यांच्या संयुक्त विद्यमाने राज्यातील विविध महाविद्यालयांमधील राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयंसेवकांसाठी 'आधुनिक शेती आणि युवक' या विषयावर आधारित पाच दिवसीय राज्यस्तरीय शिबिर आयोजित करण्यात आले होते. या शिबिरांचा मुख्य उद्देश रासेयो स्वयंसेकांमध्ये शेती पुरक व्यवसाय, शेती व्यवस्थापन, आधुनिक शेती तंत्रज्ञान, अन्न प्रक्रीया उद्योग इत्यादी बाबतचे ज्ञान विकसित करणे हा होता.		
राज्यस्तरीय शिबिर आयोजन			
	दिनांक	आयोजक महाविद्यालयाचे नाव	सहभागी संख्या
	दि. २० ते २४ फेब्रुवारी २०२४	पद्मश्री विखे पाटील कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, प्रवरानगर, मु.पो.लोणी, ता. राहता, अहिल्यानगर	२२५
	दि. ११ ते १५ मार्च २०२४	शारदाबाई पवार महिला कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, शारदानगर, बारामती, पुणे	१००
	दि. १८ ते २२ मार्च २०२४	कर्मवीर शांतारामबापू कोंडाजी वावरे कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, सिडको, नाशिक	२५०
३०	दि. ३० एप्रिल ते ०६ मे २०२३	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग यांच्यावतीने दरवर्षी विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात येते. त्यानुसार खडकी शिक्षण संस्थेचे टिकाराम जगन्नाथ कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, खडकी, पुणे या महाविद्यालयाने 'युवक युवती उन्नयनीकरण कार्यक्रमाअंतर्गत 'सर्वोदय कृषी कार्यानुभव युवा शिबिराचे' आयोजन Ammanaghatta Natural Framing Campus, Tumakuru, Kamataka या ठिकाणी आयोजित करण्यात आले होते.	संबंधित महाविद्यालयाचे १७ स्वयंसेवक व कार्यक्रम अधिकारी सहभागी झाले होते.
३१	माहे ऑक्टोबर- नोव्हेंबर २०२३	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग यांच्यावतीने पुणे, अहिल्यानगर व नाशिक जिल्ह्यांतील विविध महाविद्यालयांना मुल्य शिक्षण कार्यशाळेअंतर्गत एक दिवसीय कार्यशाळा आयोजनास मंजूरी देण्यात आली होती. त्यानुसार विविध महाविद्यालयांनी विविध विषयांवर आधारित कार्यशाळांचे आयोजन केले होते.	४० महाविद्यालयांनी कार्यशाळा आयोजित केल्या
३२	माहे डिसेंबर २०२३ - माहे जानेवारी २०२४	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग यांच्यावतीने पुणे, अहिल्यानगर व नाशिक जिल्ह्यांतील विविध महाविद्यालयांना युवक युवती उन्नयनीकरण कार्यक्रमाअंतर्गत एक दिवसीय कार्यशाळा आयोजनास मंजूरी देण्यात आल्या. त्यानुसार विविध महाविद्यालयांनी विविध विषयांवर आधारित कार्यशाळांचे आयोजन केले होते.	३० महाविद्यालयांनी कार्यशाळा आयोजित केल्या

33	दि. १० ते १५ फेब्रुवारी २०२४	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग यांच्यावतीने पुणे, अहिल्यानगर व नाशिक जिल्ह्यांतील विविध महाविद्यालयांना नदी स्वच्छता अभियानांतर्गत एक दिवसीय कार्यशाळा आयोजनास मंजूरी देण्यात आल्या. त्यानुसार महाविद्यालयांनी एक दिवसीय कार्यशाळांचे आयोजन केले होते.	५४ महाविद्यालयांनी कार्यशाळा आयोजित केल्या
38	दि. २९ जून ते १७ जुलै २०२४	राष्ट्रीय सेवा योजना, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, महाराष्ट्र राज्य, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग यांच्यावतीने 'स्वच्छ वारी-स्वस्थ वारी-निर्मल वारी-हरित वारी' उपक्रमांतर्गत राज्यस्तरीय 'जलसंवर्धन दिंडीचे' आयोजन संत ज्ञानेश्वर महाराज पालखी मार्गावर करण्यात आले होते.	पुणे, अहिल्यानगर व नाशिक जिल्ह्यांतील १२५ रासेयो स्वयंसेवक, शिक्षक आणि राज्यभरातील विद्यापीठांमधून २५ स्वयंसेवक, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी असे एकूण १५० व्यी सहभागी झाले होते.

३.१२ दिनांक १७ जानेवारी २०२४ रोजी झालेल्या १२३ व्या दीक्षांत समारंभात सुवर्णपदक देण्यात आलेल्या विद्यार्थ्यांची यादी

अ.क्र.	सुवर्णपदकाचे नाव	विद्यार्थ्यांचे नाव व तपशील
१	“The President of India, Dr. Shankar Dayal Sharma Gold Medal” For Best Student Of the Year २०२२-२०२३	रिद्धी सुनील कलंत्री कॉलेज- अशोका सेंटर फॉर बिझनेस अँड कॉम्प्युटर स्टडीज कॉलेज, वडाळा, नाशिक
२	श्रीमती निर्मलाताई पवार सुवर्णपदक सावित्रीबाई फुले फुले विद्यापीठाच्या कमवा व शिका योजनेत सन २०२२-२३ मध्ये उत्कृष्ट कार्य करणारी विद्यार्थिनी	पठाडे प्राजक्ता प्रमोद महाविद्यालय – रयत शिक्षण संस्थेचे दादा पाटील कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, कर्जत, अहिल्यानगर.
३	कै. डी. बी. चौधुले (बुर्लीकर) सुवर्णपदक २०२२-२०२३ या वर्षासाठी वनस्पतीशास्त्र या विषयातील सर्वोत्तम पीएच.डी. प्रबंधासाठी	मौर्य सतीशकुमार गुलाबचंद्र महाविद्यालय - वनस्पतिशास्त्र विभाग, एसपीपीयू पुणे
४	“पद्मश्री स्वर्गीय एन.एस. व्यंकटेशन सुवर्णपदक” २०२२-२०२३ या वर्षासाठी गणितातील पीएच.डी. प्रबंधातील सर्वोत्तम प्रथम क्रमांकासाठी	सोनवणे अमोल वसंतराव विभाग- गणित विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
५	“श्रीकृष्ण केशव क्षिरसागर सुवर्णपदक” २०२२-२०२३ या वर्षातील मराठी या विषयातील सर्वोत्तम पीएच.डी. प्रबंधासाठी	कामडी विजय मन्सू विभाग- मराठी विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
६	“इतिहासकार कै. वा.सी. बेंद्रे सुवर्णपदक” २०२२-२०२३ या वर्षासाठी इतिहास या विषयातील प्रथम क्रमांकाच्या पीएच.डी. प्रबंधासाठी	मगर राहुल वसंतराव विभाग- इतिहास विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
७	“ह.भ.प. योगमहर्षी राष्ट्रीय किर्तनकार : रामचंद्र गोपाळ शेलार उर्फ शेलारमामा सुवर्णपदक” सन २०२२-२०२३ शैक्षणिक वर्षासाठी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ कार्यक्षेत्रातील विज्ञानेतर शाखेतील पदव्युत्तर अभ्यासक्रमात शिक्षण घेणारा विशेष गुणवत्ता प्राप्त गुणवंत विद्यार्थी	किटले गंगाधर रामदास महाविद्यालय - प्रा.रामकृष्ण मोरे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, आकुर्डी, पुणे.
८	“त्यागमूर्ती श्रीमती सरस्वती रामचंद्र शेलार सुवर्णपदक” सन २०२२-२०२३ शैक्षणिक वर्षासाठी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ कार्यक्षेत्रातील विज्ञान विद्याशाखेतील पदव्युत्तर अभ्यासक्रमात शिक्षण घेणारी विशेष गुणवत्ता प्राप्त गुणवंत विद्यार्थिनी	पांडे संजू चंद्रशेखर महाविद्यालय - प्रा. रामकृष्ण मोरे कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, आकुर्डी, पुणे.

९	"वेंकटेश्वरा हॅचरीज लिमिटेड सुवर्णपदक" एप्रिल/मे २०२२ मध्ये झालेल्या एम.बी.ए. (अंतिम) परीक्षेत प्रथम क्रमांक मिळवल्याबद्दल	कोकणी मुझैन मोईनुद्दीन कॉलेज - अशोका एज्युकेशन फाऊंडेशनची अशोका बिझनेस स्कूल, नाशिक.
१०	"हरी मालिनी जोशी सुवर्ण पदक" एम.बी.ए. (फायनल) मध्ये प्रथम क्रमांक मिळवल्याबद्दल एप्रिल/मे २०२२ मध्ये झालेली परीक्षा.	कोकणी मुझैन मोईनुद्दीन कॉलेज - अशोका एज्युकेशन फाऊंडेशनची अशोका बिझनेस स्कूल, नाशिक.
११	"आंतरराष्ट्रीय व्यवसाय व्यवस्थापनात कमिन्स सुवर्णपदक" मे २०२२ मध्ये झालेल्या एम.बी.ए. (अंतिम) परीक्षेत प्रथम क्रमांक मिळवल्याबद्दल.	कोकणी मुझैन मोईनुद्दीन कॉलेज - अशोका एज्युकेशन फाऊंडेशनची अशोका बिझनेस स्कूल, नाशिक.
१२	" डॉ. प्र. चि. शेजवलकर अमृत महोत्सव सुवर्णपदक" मे २०२२ मध्ये झालेल्या एम.बी.ए. (अंतिम) परीक्षेत प्रथम क्रमांक मिळवल्याबद्दल.	कोकणी मुझैन मोईनुद्दीन कॉलेज - अशोका एज्युकेशन फाऊंडेशनची अशोका बिझनेस स्कूल, नाशिक.
१३	"विद्यावाचस्पती दिवाकर अभ्यंकर सुवर्णपदक" एप्रिल/मे २०२२ मध्ये झालेल्या एम.बी.ए. परीक्षेत प्रथम क्रमांक मिळवल्याबद्दल.	कोकणी मुझैन मोईनुद्दीन कॉलेज - अशोका एज्युकेशन फाऊंडेशनची अशोका बिझनेस स्कूल, नाशिक.
१४	"कै. सुषमा चंद्रशेखर चितळे सुवर्णपदक" एप्रिल/मे २०२२ मध्ये झालेल्या एम.बी.ए., एम.बी.ए.++ आणि एम.बी.ए. बायोटेक्नॉलॉजी परीक्षेत सर्व उत्तीर्ण महिला उमेदवारांमध्ये प्रथम क्रमांक मिळवल्याबद्दल.	कोकणी मुझैन मोईनुद्दीन कॉलेज - अशोका एज्युकेशन फाऊंडेशनची अशोका बिझनेस स्कूल, नाशिक..
१५	"प्रा. डॉ. सुभाष वामन भावे सुवर्णपदक" मे २०२२ मध्ये झालेल्या एम.बी.ए. (त्रैमासिक पॅटर्न) परीक्षेत प्रथम क्रमांक मिळवल्याबद्दल.	विघ्याना अभय पटेल विभाग- व्यवस्थापन विज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे.

प्रकरण ४
वित्त आणि अनुदान

अनुदाने

४.१ देणगी:

एकूण ३४ देणगीदारांकडून ८५,९०,८४२/- रुपयांची देणगी मिळाली आहे.

४.२ मेडिकलेम विमा :

विद्यापीठातील अध्यापन आणि शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांसाठी सामूहिक मेडिकलेम आणि सामूहिक अपघात धोरण योजना राबविण्यात येत आहे. या योजनेअंतर्गत विद्यापीठातील १०८४ कर्मचारी आणि विद्यापीठातील कर्मचाऱ्यांचे ३२६८ नातेवाईक समाविष्ट आहेत.

४.३ निधी देणाऱ्या संस्थांकडून अनुदान:

विद्यापीठ नजीकच्या काळात स्वयंपूर्ण होण्यासाठी प्रयत्नशील आहे. या कालावधीत संशोधन आणि इतर शैक्षणिक उपक्रमांसाठी विविध निधी संस्थांकडून ४१.८३ कोटी रुपयांचा निधी त्यांना मिळाला आहे.

निधी अभिकरण	रक्कम (कोटींमध्ये)
विद्यापीठ अनुदान आयोग	१६.१९
भारत सरकार	१६.८१
वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन परिषद (CSIR)	०.११
इतर संस्था आणि संस्था	३.०२
महाराष्ट्र सरकार	५.६७
एकूण	४१.८३

अनु.	विषयाचे शीर्षक	निधीचे शीर्षक	एकूण मंजूर निधी (कोटींमध्ये)	वितरित झालेला निधी (कोटींमध्ये)
१	रिसर्च अँड इनोव्हेशन		७५	४.४९
१.१	सेंटर फॉर इंटेलिजेंट सिस्टीम्स	CIS	१०	०.५५
१.२	इनोव्हेशन फॉर इंडस्ट्री ४०.	I4I4	३१	०.०९
१.३	सेंटर फॉर मटेरीअल सायन्स	CMS	१०	२.८९
१.४	सेंटर फॉर सस्टेनेबल टेक्नॉलॉजीस	CST	१०	०
१.५	सेंटर फॉर बायोलॉजिकल सायन्सेस	CBS	१०	०.७६
१.६	सेंटर फॉर पब्लिक पॉलिसीज अँड डेमोक्रेटिक गव्हर्नन्स	CPPDG	४	०.२०
२	कॅम्पसिटी बिल्डिंग		१५	०
२.१	रिसर्चपार्क फाऊंडेशन (RPF)	RPF	६	०
२.२	सेंटर फॉर एम्प्लॉयबिलिटी इनहान्समेंट	CEE	५	०
२.३	सेंटर फॉर आउटरिच अॅक्टिव्हिटीज्	CoA	२	०
२.४	आंतरराष्ट्रीयीकरण केंद्र	CI	२	०
३	अपग्रेडेशन आणि नूतनीकरण		१०	०.५१
३.१	ऑडिओ व्हिज्युअल स्टुडिओ	AVS	३	०.०२
३.२	आहार्य स्टुडिओ	AS	१	०.४९
३.३	सिंथेटिक टर्फ सुविधा	STF	४	०
३.४	कॅन्टीन	CNT	२	०
	एकूण		१००	५

प्रकरण ५

केंद्रीय सुविधा

५.१ केंद्रीय उपकरण सुविधा (CIF)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठामधील सेंट्रल इन्स्ट्रुमेंटेशन फॅसिलिटी (CIF) ही विद्यापीठ क्षेत्रातील आणि संलग्न महाविद्यालयांमधील मूलभूत विज्ञानांमधील महत्त्वाच्या संशोधन क्षेत्रांमध्ये संशोधन करणाऱ्या शिक्षणतज्ज्ञ आणि संशोधकांच्या गरजा पूर्ण करण्यासाठी स्थापन करण्यात आली आहे. ही सुविधा भारतातील सर्व विद्यापीठे, शैक्षणिक संस्था, राष्ट्रीय संशोधन संस्था, संरक्षण संस्था आणि उद्योगांपर्यंत विस्तारित आहे. या सुविधेने विद्यापीठाच्या प्रकाशनाच्या प्रक्रियेला मोठ्या प्रमाणात उत्प्रेरक बनवले आहे.

सीआयएफ २८००+ पेक्षा जास्त वापरकर्त्यांना सेवा प्रदान करते. यामध्ये संशोधक विद्यार्थी, संलग्न महाविद्यालये, इतर विद्यापीठे, HEMRL-DRDO, NCCS, NCMR, ARI, NIV, ONGC, IITM, NCL, फॉरेन्सिक सायन्स, IISER, PPCRC, NIT आणि सीरम इन्स्टिट्यूट सारख्या संस्था व इनोव्हासिंथ टेक्नॉलॉजीज इंडिया लिमिटेड, कॅमलिन फाइन सायन्स, हिकल, विपनन अॅनालिटिकल टेक्नॉलॉजीज, नोकेम लॅब प्रायव्हेट लिमिटेड, सेवा पोकेम प्रायव्हेट लिमिटेड इत्यादी उद्योगसंस्थांचा समावेश आहे.

उपक्रम

- बारा (१२) भेटी घेण्यात आल्या ज्यामध्ये कॅम्पस विभाग, संलग्न महाविद्यालये, सीएसआयआर-एनआयओ गोवा, ज्ञान प्रबोधिनी पुणे इत्यादींचा समावेश आहे.
- नॅनोटेम्पोर विशेषज्ञाद्वारे मायक्रोस्केल थर्मोफोरेसीस बदल दोन दिवसांची कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली.
- जुलै २०२३ ते जून २०२४ दरम्यान विश्लेषण केलेले नमुने :

ठिकाण	नमुन्यांची संख्या
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ परिक्षेत्र	१,४७०
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालये	४,३०७
इतर विद्यापीठे	१,२०९
सरकारी संस्था	४५५
उद्योग	३,२८७
एकूण	१०,६२८

५.२ आरोग्य केंद्रातील कार्यपद्धती

अ. विद्यापीठ आरोग्य केंद्रात बाह्यरुग्ण विभागातील उपस्थिती	१८,७२६
ब. तज्ज्ञांचा सल्ला	२१,३१७
क. रोगनिदानशास्त्र प्रयोगशाळेतील चाचण्या	३,२०९

ड. एकूण नमुन्यांची संख्या

४३,२५२

इ. विशेष वैशिष्ट्यः -

- १) दैनिक योगाभ्यास ११६ सहभागी विद्यार्थी
- २) हिपॅटायटीस बी लसीकरणः ११४ सहभागी विद्यार्थी
- ३) समुपदेशन केंद्रातील उपस्थितीः २८३ व्यक्ती
- ४) आरोग्य केंद्र आणि आरोग्य विज्ञान विभागाने संयुक्तपणे भारत सरकारच्या आयुष विभागाच्या निधीतून अश्वगंधाच्या वैद्यकीय चाचण्या घेतल्या.

ई. इतर सेवा

१. ईसीजी	:	२२९
२. एसडब्ल्यूडी	:	११७
३. अल्ट्रा साऊंड	:	४०५
४. आयएफटी	:	३८९
५. ट्रॅक्शन	:	६४
६. नेब्युलायझेशन	:	१२
७. एक्स-रे	:	७५०
एकूण	:	१९६६

५.३ वसतिगृह कार्यालय

वसतिगृह सुविधांचा लाभ घेणारे विद्यार्थी खालीलप्रमाणे आहेत

वसतिगृह निवास व्यवस्था	मुले	मुली	एकूण
	१६८९	१७११	३४००

५.४ गृहव्यवस्थापक कार्यालय : कॅम्पमध्ये खालील सुविधा उपलब्ध आहेत:

अ. क्र.	सुविधा	संख्या
१	उपहारगृह (कॅन्टीन)	०१
२	भोजनालय कक्ष	०४
३	अतिथिगृह भोजन कक्ष	०२
४	किराणा दुकाने	०२
५	दुग्धजन्य पदार्थ आणि दुग्धजन्य पदार्थांची दुकाने	०१
६	धुलाईघर	०१
७	(केशकर्तनालय) सलून	०१
८	दुचाकीसाठी दुरुस्ती केंद्र (ऑटोमोबाईल गॅरेज)	०१
९	फूड मॉलमधील खाद्यपदार्थांची दुकाने	

गृहव्यवस्थापक कार्यालय अंतर्गत मुख्य अतिथीगृह आणि शैक्षणिक अतिथीगृह अशी दोन अतिथीगृहे आहेत. दोन्ही अतिथीगृहांमध्ये एकूण ८५ खोल्या आहेत.

कार्बन न्यूट्रल परिक्षेत्र :

विद्यापीठ परिसरात दोन सीएनजी बस मोफत सुरू करण्यात आल्या आहेत.

५.५ जयकर ज्ञानस्रोत केंद्र (JKRC)

जयकर ग्रंथालयाला अलिकडेच (विद्यापीठ कायदा, २०१६ नुसार) 'जयकर ज्ञानस्रोत केंद्र' असे नाव देण्यात आले आहे. हे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे मध्यवर्ती ग्रंथालय आहे. ग्रंथालयाला ७३ वर्षांचा वारसा आहे आणि ते १,५०,००० चौरस फूट क्षेत्रफळात पसरलेल्या एका स्वतंत्र इमारतीत हे ग्रंथालय कार्यरत आहे.

नियतकालिके :

छापील आणि इलेक्ट्रॉनिक नियतकालिकांच्या वर्गणीला विभागप्रमुखांकडून प्राधान्य आणि शिफारसी मिळत राहिल्या. ज्ञान संशोधन केंद्राने वर्गणीदार केलेल्या नियतकालिकांची एकूण संख्या खालीलप्रमाणे आहे:

आंतरराष्ट्रीय नियतकालिके	१
राष्ट्रीय नियतकालिके – छापील	३८
एकूण सदस्यता घेतलेली नियतकालिके (या ३९ आंतरराष्ट्रीय आणि राष्ट्रीय नियतकालिकांच्या शीर्षकांमध्ये ३८ छापील नियतकालिके आणि १ ऑनलाईन नियतकालिक समाविष्ट आहे.)	३९
एकूण ऑनलाईन डेटाबेस सदस्यता	२८
'ई-शोधसिंधू'द्वारे आम्हाला मिळालेले एकूण ऑनलाईन डेटाबेस	१२

केंद्रात उपलब्ध असलेल्या पुस्तकांची आणि इतर वाचन साहित्याची एकूण संख्या:

तपशील	३०.६.२०२३ रोजी ज्ञान संसाधन केंद्राच्या संग्रहाची आकडेवारी	एकूण रोजी ३० जून २०२४
पुस्तके आणि नियतकालिकांचे खंड	५११५५६	५१६३३९
ई-पुस्तके	५७७४	५७७४
हस्तलिखिते	४४३९	४४३९
नकाशे	५३३७	५३३७
प्रबंध	१३४९९	१३४९९
अ/वि) A/Vs)	१८७१	१८७१
पत्रके	५१५१	५१५१

नमुना प्रती	११३६३	११३६३
मायक्रोफिल्मस	५९२	५९२
क्लिपिंगज	११०	११०
चित्रपट	४४	४४
अल्बम	१०१	१०१
सीडी	३८५	३८५
एकूण	५६०७७९	५६५५६२

वर्षभरात, वाचकांनी केंद्राने दिलेल्या सेवा आणि सुविधांचा लाभ घेतला. नियमित सदस्य केंद्राच्या आवारात असलेल्या मर्यादित बांधलेल्या खंडांचा आणि नियमित अंकांचा लाभ घेतात. जयकर ज्ञानस्रोत केंद्रामध्ये प्राप्त होणाऱ्या नियतकालिकांच्या चालू अंकांच्या आशय पृष्ठांसाठी लेख सूचना सेवा सुरू करण्यात आली आहे. जेकेआरसी यूजीसी ई-शोधसिंधू द्वारे ऑनलाईन संसाधनांची सुविधा घेत आहे.

ज्ञान संसाधन केंद्र वापरकर्ते :

जेकेआरसीचा वापर अनेक पदव्युत्तर विद्यार्थी, संशोधन विद्यार्थी, प्राध्यापक, अभ्यागत प्राध्यापक आणि इतरांकडून मोठ्या प्रमाणात केला जातो.

वाचनालय (वर्षभर खुले) आणि संशोधन सुविधा

जयकर ज्ञानस्रोत केंद्रामध्ये अभ्यासासाठी एक स्वतंत्र इमारत आहे ज्यामध्ये ७५० वाचक बसू शकतात.

जयकर ज्ञानसंसाधन केंद्र

जेकेआरसी कॅम्पसमधील सर्व वापरकर्त्यांना ग्रंथालय संसाधने आणि मोफत संसाधने एकाच खिडकीतून उपलब्ध करून देण्यासाठी आहे. जेकेआरसीने पुस्तके, प्रबंध आणि प्रकाशनांच्या मालिका, ऑनलाईन ग्रंथसूची, ई-रिसोर्सेस पोर्टल विकसित केले आहे. विविध राष्ट्रीय ग्रंथालयांना वेब लिंक्स आणि विविध विषय आणि डेटाबेसशी संबंधित खुल्या प्रवेश संसाधनांना वेब लिंक्स प्रदान केल्या आहेत. जेकेआरसी वेब पत्त्याद्वारे उपलब्ध आहे.

<http://lib.unipune.ac.in:८००२/>

जयकर ज्ञानसंसाधन केंद्राने सदस्यत्व घेतलेले ऑनलाईन डेटाबेस :

एसीएम डिजिटल लायब्ररी, एआयआर ऑनलाईन, अमेरिकन केमिकल सोसायटी, ब्लूमसबरी ड्रामा ऑनलाईन, केंब्रिज युनिव्हर्सिटी प्रेस एचएसएस ई जर्नल्स कलेक्शन, सीएलए ऑनलाईन, सीएमआयई इकॉनॉमिक आउटलुक अँड स्टेट ऑफ इंडिया, ईबीएससीओ बिझनेस सोर्स कम्प्लीट, ईबीएससीओ होस्ट कम्युनिकेशन अँड मास मीडिया कम्प्लीट, एमराल्ड ईएसएस १३८ जर्नल्स कलेक्शन ऑफ लायब्ररी सायन्स अँड मॅनेजमेंट, ईपीडब्ल्यू रिसर्च फाऊंडेशन टाइम सिरीज, जिओसायन्स वर्ल्ड डेटाबेस, आयओपी सायन्स ईएसएस ७२ जर्नल्स कलेक्शन, मनुपत्र, प्रोजेक्ट युक्लिड प्राइम जर्नल कलेक्शन, प्रोक्वेस्ट लिसा फुल टेक्स्ट विथ प्रोक्वेस्ट लायब्ररी सायन्स कलेक्शन,

सायकआर्टिकल्स, आरएससी गोल्ड, सेज रिसर्च मेथड्स ऑनलाईन, एससीसी ऑनलाईन वेब प्लॅटिनम प्लस, सायन्स डायरेक्ट, सायफाइंडर, विली एसएसएस युनिव्हर्सिटी कलेक्शन ऑफ १०८ जर्नल्स, रिमोट लॉग - रिमोट ॲक्सेस सॉफ्टवेअर.

ई-शोध सिंधू कडून मोफत उपलब्ध असलेले ऑनलाईन डेटाबेस :

अमेरिकन इन्स्टिट्यूट ऑफ फिजिक्स, अमेरिकन फिजिकल सोसायटी, ॲन्युअल रिव्हयुज, इकॉनॉमिक ॲंड पॉलिटिकल विकली, इन्स्टिट्यूट फॉर स्टडीज इन इंडस्ट्रियल डेव्हलपमेंट, जेगेट प्लस, जेएसटीओआर, मॅथ्ससीनेट, ऑक्सफर्ड युनिव्हर्सिटी प्रेस, प्रोजेक्ट म्यूज, स्प्रिंगर लिंक १७०० जर्नल + नेचर जर्नल, टेलर आणि फ्रान्सिस (१०७६ टायटल्स), वेब ऑफ सायन्स.

कॅम्पसमधून किंवा रिमोट लॉगिन फॅसिलिटीमधून ऑनलाईन जर्नल्सचा व्यापक वापर नोंदवला गेला आहे. दरमहा सरासरी ३०,००० हिट्स ही सांख्यिकीय नोंद आहे.

श्रीमती विजया देशमुख इंटरनेट सेंटर

ज्ञानस्रोत केंद्राने त्यांच्या वापरकर्त्यांना ई-जर्नल्स उपलब्ध करून देण्याची सुविधा दिली आहे. श्रीमती विजया देशमुख इंटरनेट केंद्राद्वारे पदव्युत्तर आणि संशोधक विद्यार्थी या सुविधेचा लाभ घेत आहेत, ज्यामध्ये इंटरनेट सुविधा असलेले अनेक संगणक टर्मिनल आहेत.

डिजिटल लायब्ररी:

जयकर ज्ञानस्रोत केंद्राने दुर्मिळ साहित्य एकत्रित करून स्वतःची डिजिटल लायब्ररी विकसित केली आहे. नॉलेज रिसोर्स सेंटरमध्ये पुस्तके, हस्तलिखिते, नकाशे, छायाचित्रे, प्रसिद्ध व्यक्तींची पत्रे इत्यादी स्वरूपात दुर्मिळ कागदपत्रांचे विविध संग्रह आहेत. या प्रकल्पाचा उद्देश सामान्य आवडीच्या कागदपत्रांचे डिजिटायझेशन करणे आणि ते इंटरनेट आणि इंटरनेटद्वारे उपलब्ध करून देणे आहे. केंद्राने काही जुने कागदपत्रे देखील डिजिटायझेशन केली आहेत. त्यापैकी १८ जुनी जर्नल्स आहेत, ज्यात अनेक खंड आणि अंक आहेत.

५.६ शोधगंगा:

UGC INFLIBNET चा शोधगंगा प्रकल्प हा अंकीकृत (Digitized) प्रबंधांपैकी एक आहे. २६ एप्रिल २०११ रोजी सामंजस्य करार झाल्यानंतर, आजपर्यंत विद्यापीठाचे १३४९९ हून अधिक प्रबंध अंकीकृत केले गेले आहेत आणि या साइटवर अपलोड केले गेले आहेत. या वर्षी, ७९५ प्रबंध (६६० ऑनलाईन सादर केलेले + १३५ स्कॅनिंगनंतर) अपलोड केले गेले. ज्ञान संसाधन केंद्र विद्यापीठाने पीएच.डी. प्रदान केलेले नवीनतम प्रबंध देखील त्वरित अपलोड करित आहे.

शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ मधील ठळक बाबी

१. स्थापनेची तारीख १० फेब्रुवारी १९४९
२. विद्यापीठ परिसर एकूण क्षेत्रफळ ४११ एकर
३. पहिले कुलगुरू डॉ. मु.रा. जयकर
४. विद्यापीठाच्या शैक्षणिक विभागांची संख्या/ केंद्रे/स्वायत्त घटक/ इतर शैक्षणिक आणि सेवा घटक ९३
५. कार्यक्षेत्र : ०३ जिल्हे : पुणे, अहिल्यानगर, नाशिक आणि दादरा आणि नगर हवेली
६. स्वायत्त महाविद्यालये/संस्था: ५०
७. संलग्न महाविद्यालये/संस्था/संशोधन संस्था:

	पुणे	अहिल्यानगर	नाशिक आणि दादरा आणि नगर हवेली	एकूण
संलग्न महाविद्यालये	४४६	१५२	१८०	७७८
फक्त मुलींसाठी महाविद्यालये	१४	०५	०५	२४
व्यवस्थापन संस्था	१२७	२५	२७	१७९
संशोधन संस्था	६९	०३	०१	७३
रात्र महाविद्यालये	१३	०३	०३	१९
एकूण	६६९	१८८	२१६	१०७३

८. विद्यार्थ्यांची नोंदणी:

(अ) पदवीपूर्व आणि पदव्युत्तर

महाविद्यालये / संस्था	विद्यापीठ परिसर	दूरस्थ शिक्षण
७१७३५८	८९०३	९२०५

(ब) एम.फिल. (पुरस्कृत) २०

(क) पीएच.डी. (पुरस्कृत) ७३६

९. २०२३-२४ या वर्षात सामंजस्य करार : १५

अ) राष्ट्रीय - १२ ब) आंतरराष्ट्रीय - ३

१०. एकस्व (पेटंट)-०१

११. शिक्षक: विद्यापीठ विभाग

	मंजूर	भरलेले	रिक्त जागा
सरकारने मंजूर केलेले	३८४	१५३	२३१
विद्यापीठ निधी	१३३	१०१	३२

१२. सरकारी मंजूर पदांवर विद्यापीठ शिक्षकेतर कर्मचारी (३०.०६.२०२४ रोजी)

	मंजूर	भरलेले	रिक्त जागा
वर्ग -१	८७	२८	५९
वर्ग -२	९४	२९	६५
वर्ग -३	६६१	४६०	२०१
वर्ग -४	३९६	१५५	२४१
एकूण	१२३८	६७२	५६६

१३. महाविद्यालयांची संख्या ,२(फ) आणि १२(ब) अंतर्गत	३८२
१४. विद्याशाखा	०४
१५. अभ्यास मंडळ (कायमस्वरूपी :६२ + अँडहॉक:८४)	१४६
१६. अध्यासने	१९
१७. जयकर ग्रंथालय – ग्रंथ आणि नियतकालिके	५६५५६२

प्रकरण ६

संलग्न महाविद्यालये आणि मान्यताप्राप्त संस्थांमध्ये आयोजित केलेल्या शैक्षणिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, क्रीडा आणि इतर उपक्रमांचा सारांश

६.१ पर्यावरण संवर्धन

● वृक्षारोपण मोहीम :

महाविद्यालयांची संख्या	आयोजित कार्यक्रमांची संख्या	लावलेल्या झाडांची संख्या
६४८	१,२३५	७४,४४९

● नदी संवर्धन :

महाविद्यालयांची संख्या	आयोजित कार्यक्रमांची संख्या	सहभागींची एकूण संख्या
३४५	४२१	२३,०२५

● मृदा संवर्धन :

महाविद्यालयांची संख्या	आयोजित कार्यक्रमांची संख्या	सहभागींची एकूण संख्या
३१८	४२५	२५,१६१

● जलसंधारण :

महाविद्यालयांची संख्या	आयोजित कार्यक्रमांची संख्या	सहभागींची एकूण संख्या
४२३	५७५	३१,२१५

● इतर :

महाविद्यालयांची संख्या	आयोजित कार्यक्रमांची संख्या	सहभागींची एकूण संख्या
३२८	६६१	२५,७६३

६.२ क्रीडा स्पर्धा :

स्तर	एकूण महाविद्यालयांची संख्या	एकूण आयोजित कार्यक्रमांची संख्या	प्रत्येक कार्यक्रमातील एकूण सहभागींची संख्या	एकूण जिंकलेल्या पुरस्कारांची संख्या (तिसऱ्या क्रमांकापर्यंत)
महाविद्यालयीन स्तर	५६०	२,८६४	९५,१०९	८,४३१
विद्यापीठ स्तर	५८	२४७	५,०१३	३१६
राज्यस्तरीय	८९	२७२	९,५६०	६०५
राष्ट्रीय स्तर	३९	११२	३,८६६	१३१
आंतरराष्ट्रीय स्तर	११	१६	३१८	११
एकूण	७५७	३,५११	१,१३,८६६	९,४९४

६.३ नवीन मतदार नोंदणी मोहीम :

महाविद्यालयांची संख्या	एकूण आयोजित कार्यक्रमांची संख्या	सहभागींची एकूण संख्या
५२८	९६९	८०,१९०

६.४ सांस्कृतिक उपक्रम

● वक्तृत्व स्पर्धा :

स्तर	एकूण महाविद्यालयांची संख्या	एकूण आयोजित कार्यक्रमांची संख्या	सहभागींची एकूण संख्या
महाविद्यालयीन स्तर	२२८	१,०७५	१४,८०६
विद्यापीठ स्तर	१५	३४	१,६१२
राज्यस्तरीय	१५	२३	७०७
राष्ट्रीय स्तर	२	३	३२
एकूण	२६०	१,१३५	१७,१५७

● वादविवाद स्पर्धा :

स्तर	एकूण महाविद्यालयांची संख्या	एकूण आयोजित कार्यक्रमांची संख्या	सहभागींची एकूण संख्या
महाविद्यालयीन स्तर	२९२	१,०९०	१२,३२६
विद्यापीठ स्तर	१२	१४	२८०
राज्यस्तरीय	१६	१३७	३,२४६
राष्ट्रीय स्तर	६	६	९८५
एकूण	३२६	१,२४७	१६,८३७

● नृत्य स्पर्धा :

स्तर	एकूण महाविद्यालयांची संख्या	एकूण आयोजित कार्यक्रमांची संख्या	सहभागींची एकूण संख्या
महाविद्यालयीन स्तर	४४२	१,५८४	२८,०१३
विद्यापीठ स्तर	१६	३२	९५६
राज्यस्तरीय	५	७	२१९
राष्ट्रीय स्तर	२	४	१४४
एकूण	४६५	१,६२७	२९,३३२

६.५ रक्तदान शिबिरे :

महाविद्यालयांची संख्या	आयोजित केलेल्या मोहिमांची संख्या	सहभागींची एकूण संख्या	एकूण रक्ताचे युनिट जमा झाले
४५९	५७६	३६,७२२	७४,७८२

६.६ स्वच्छता मोहिमा :

महाविद्यालयांची संख्या	आयोजित केलेल्या मोहिमांची एकूण संख्या	सहभागींची एकूण संख्या
६१०	१,६२१	७५,३६५

६.७ महिला सक्षमीकरण आणि सुरक्षा :

महाविद्यालयांची संख्या	आयोजित केलेल्या मोहिमांची एकूण संख्या	सहभागींची एकूण संख्या
५५१	१,०६५	७३,४४४

६.८ चर्चासत्र :

स्तर	एकूण महाविद्यालयांची संख्या	एकूण आयोजित कार्यक्रमांची संख्या	सहभागींची एकूण संख्या
विद्यापीठ स्तर	१७९	५३२	२६,१९९
राज्यस्तरीय	११९	३९६	४२,८८४
राष्ट्रीय स्तर	४४	१०९	६,३९२
आंतरराष्ट्रीय स्तर	४३	७१	१०,५३०
एकूण	३८५	१,१०८	८६,००५

६.९ पदनियुक्ती उपक्रम :

महाविद्यालयांची संख्या	आयोजित केलेल्या प्लेसमेंट ड्राइव्हची एकूण संख्या	एकूण सहभागींची संख्या	कॅम्पस ड्राइव्हमधील एकूण विद्यार्थ्यांची संख्या	कॅम्पस ड्राइव्हमध्ये सहभागी झालेल्या एकूण कंपन्यांची संख्या	एकूण प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या		एकूण झालेल्या नियुक्त्यांची संख्या
					यूजी	पीजी	
४९२	१२,२३४	१,४३,१९७	१,४३,७९७	१३,५३६	२९,६९६	१३,०८४	३८,६३०

६.१० विद्यार्थी आदानप्रदान :

महाविद्यालयांची संख्या	विद्यार्थी आदानप्रदान कार्यक्रमांची एकूण संख्या	विद्यार्थी आदानप्रदान कार्यक्रमांतर्गत एकूण विद्यार्थ्यांची संख्या	विद्यार्थी आदानप्रदानात सहभागी झालेल्या एकूण विद्यार्थ्यांची संख्या	MSBTE SAP मधून प्रेषित विद्यार्थ्यांची एकूण संख्या
१२८	५४८	७,१५६	५,६४४	७७६

६.११ प्राध्यापक आदानप्रदान कार्यक्रम :

महाविद्यालयांची संख्या	प्राध्यापक आदानप्रदान कार्यक्रमांची एकूण संख्या	प्राध्यापक आदानप्रदान कार्यक्रमांतर्गत एकूण प्राध्यापक संख्या	प्राध्यापक आदानप्रदान कार्यक्रमात सहभागी झालेल्या एकूण प्राध्यापकांची संख्या	MSBTE SAP कडून प्रायोजित केलेल्या एकूण प्राध्यापकांची संख्या
१२३	४६३	६,४६२	८०१	१०१

६.१२ संविधान सप्ताह मोहीम :

महाविद्यालयांची संख्या	एकूण आयोजित कार्यक्रमांची संख्या	एकूण सहभागींची संख्या
४०८	६५५	५४,२१७

६.१३ मूल्यवर्धित अभ्यासक्रम : (स्वयंम, सायबर सुरक्षा व इतर)

महाविद्यालयांची संख्या	एकूण आयोजित कार्यक्रमांची संख्या	एकूण सहभागींची संख्या
३१०	१,७९३	९०,२३०

६.१४ सामंजस्य करार :

सामंजस्य करार	महाविद्यालयांची संख्या	वर्ष	एकूण
आंतर्वासिता सामंजस्य करार	२९७	२०२३-२०२४	२,४३६
राष्ट्रीय सहकार्य सामंजस्य करार	२९८	२०२३-२०२४	२,४३९
आंतरराष्ट्रीय सहकार्य सामंजस्य करार	९१	२०२३-२०२४	२५५
एकूण	६८६		५,१३०

६.१५ मानसिक आरोग्य जागरूकता मोहीम :

महाविद्यालयांची संख्या	एकूण आयोजित कार्यक्रमांची संख्या	एकूण सहभागींची संख्या
४२१	७९८	६३,३६४

६.१६ शोधनिबंध आणि एकस्व(पेटंट) :

महाविद्यालयांची संख्या	विद्वत्प्रमाणित (पीअर रिव्ह्यूड) नियतकालिकांमध्ये प्रकाशित झालेल्या एकूण शोधनिबंधांची संख्या	विद्यापीठ अनुदान आयोग मान्यताप्राप्त नियतकालिकांमध्ये प्रकाशित शोधनिबंधांची एकूण संख्या	नोंदणीकृत एकस्वची एकूण संख्या
३५१	८,२१३	६,३४७	१,८३०

६.१७ संस्थात्मक पुरस्कार महाविद्यालये/संस्था :

स्तर	महाविद्यालयांची संख्या	पुरस्कार
प्रादेशिक	११५	२२०
राष्ट्रीय	६०	९४
आंतरराष्ट्रीय	२०	२३
एकूण	१९५	३३७

६.१८ वैयक्तिक पुरस्कार :

स्तर	महाविद्यालयांची संख्या	विद्यार्थी
प्रादेशिक	१३१	९६९
राष्ट्रीय	७९	५६१
आंतरराष्ट्रीय	१५	१४६
एकूण	२२५	१,६७६

स्तर	महाविद्यालयांची संख्या	अध्यापक पुरस्कार
प्रादेशिक	१५१	४२१
राष्ट्रीय	८५	१९३
आंतरराष्ट्रीय	३८	७२
एकूण	२७४	६८६

६.१९ शैक्षणिक उत्कृष्टता :

	महाविद्यालयांची संख्या	गणनांक
स्कोपस तत्समतेची व्याप्ती/ जाळे	२१६	४,२६१
समक्षेत्रातील जाणकारांनी केलेले पुनरावलोकन	२४१	४,७२२
यूजीसी केअर	२६१	३,३२५
विद्यार्थी संशोधन	१८५	१०,४८२
एकूण	९०३	२२,७९०

६.२० अनुदान :

महाविद्यालयांची संख्या	प्राप्त संशोधन अनुदान (रु. मध्ये)
७८	३,६६,७१७

महाविद्यालयांची संख्या	इतर अनुदान (रु. मध्ये)
५२	५,१८,३९०

६.२१ प्रकाशने :

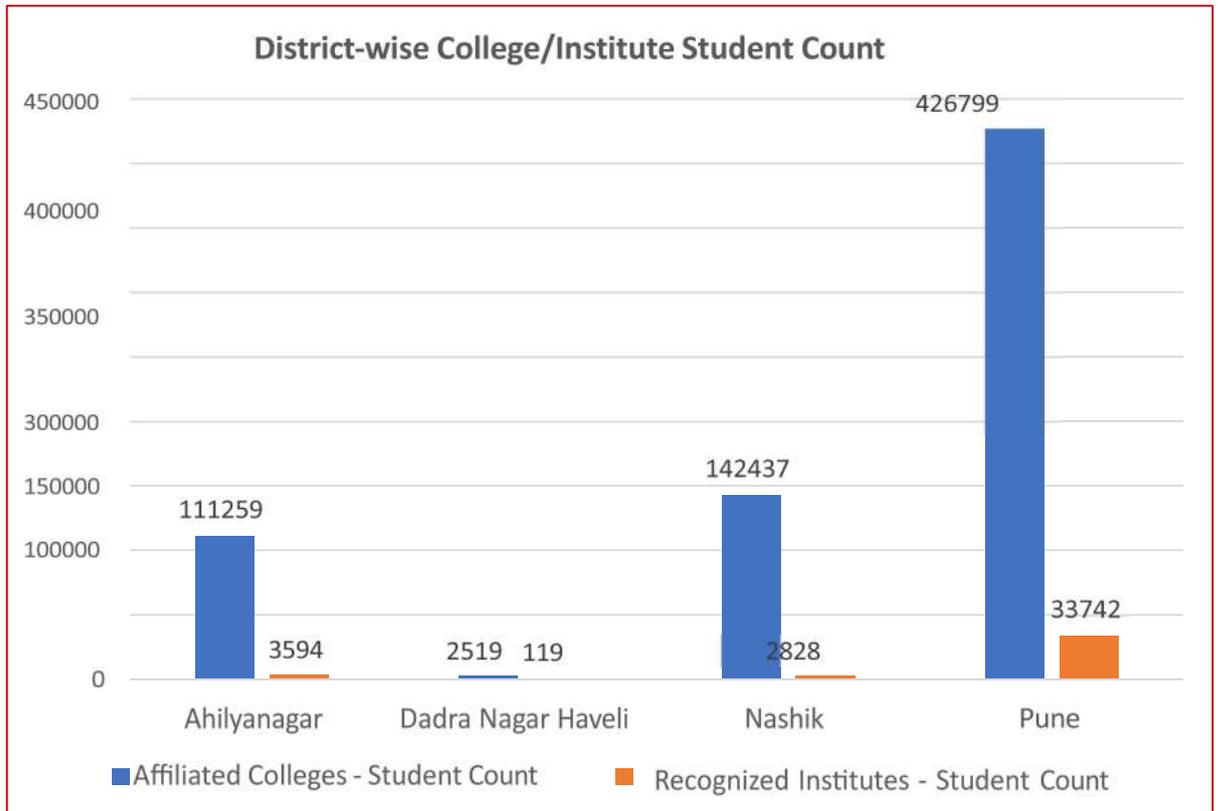
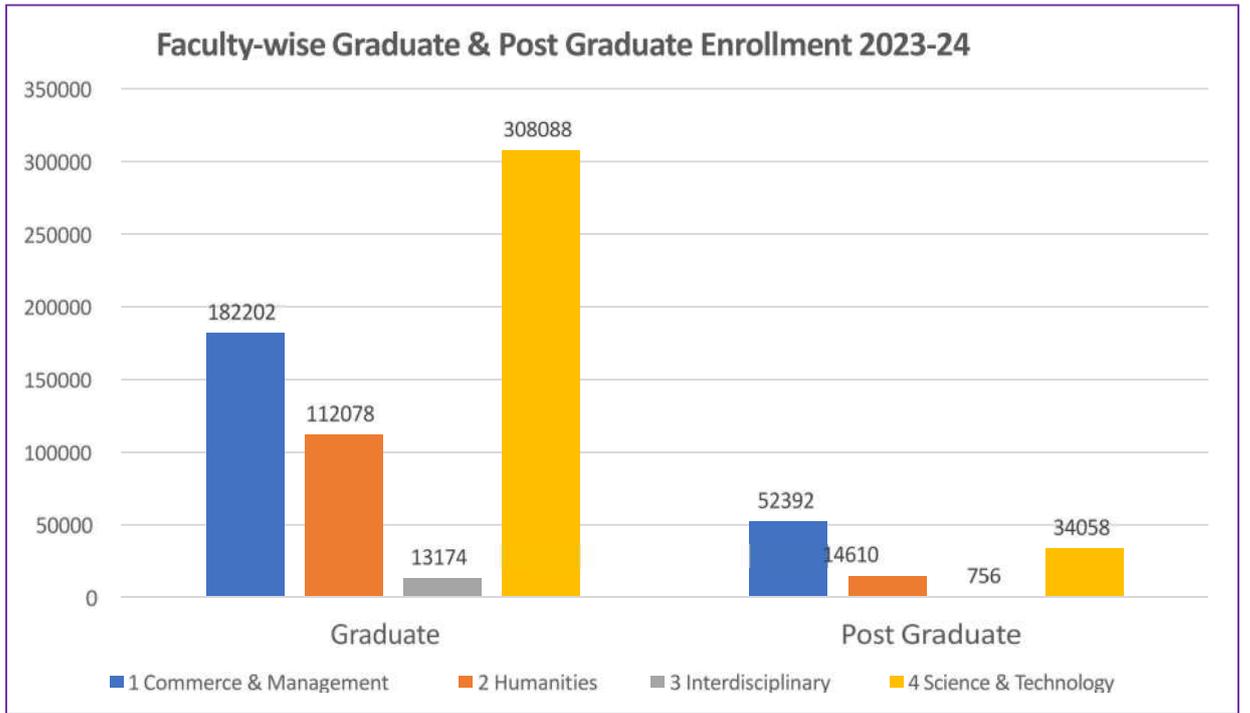
महाविद्यालयांची संख्या	पदव्युत्तर स्तरावरील प्रबंध
२०१	१०,७२६

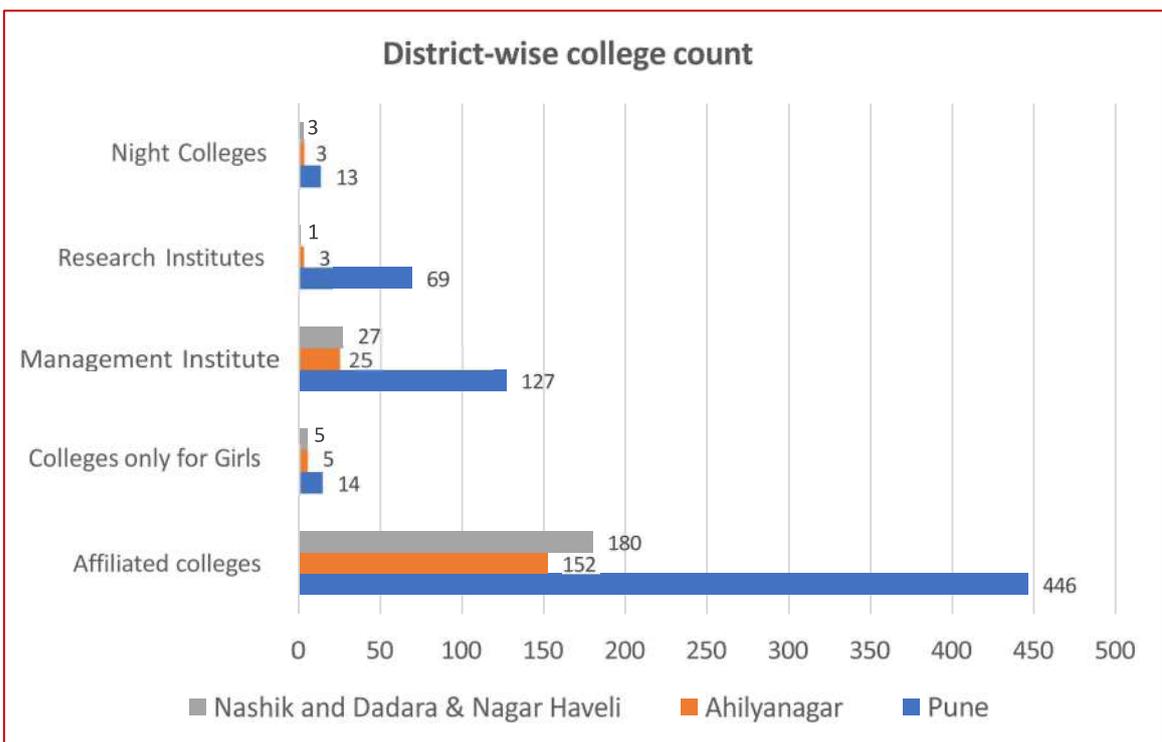
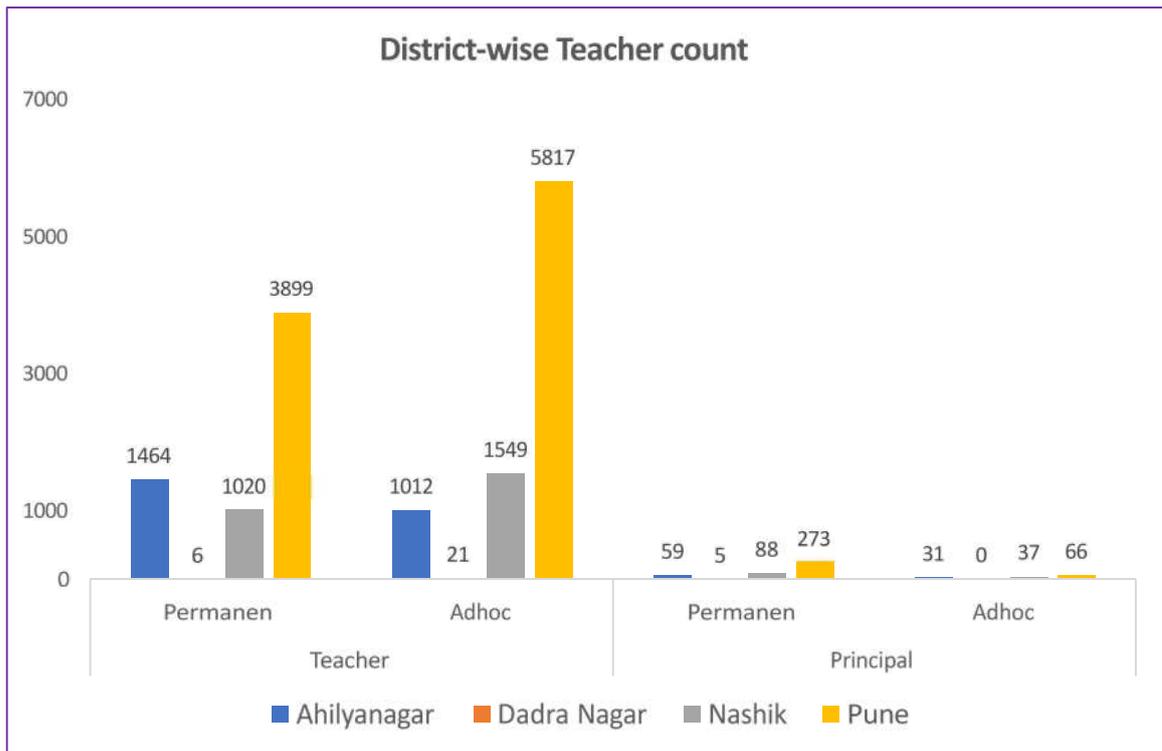

वार्षिक अहवाल
२०२३-२४

भाग २ : सांख्यिकीय माहिती (आलेख)

वार्षिक अहवाल
२०२३-२४

— विद्यापीठ गीत —

ज्ञान बनो कर्मशील, कर्म ज्ञानवान

पुण्यमयी दे आम्हा अक्षर वरदान
ज्ञान बनो कर्मशील, कर्म ज्ञानवान

जातिभेद, धर्मभेद, वंशभेद दूर
लाख लाख कंठांनुनि हाच एक सूर
करुणेच्या चरणांशी नत हो विशान

माणुसकी धमऱ्या अर्थ जाणतो
अमनिष्ठा हें पवित्र तीर्थ मानतो
हृदयांनुनि समतेच्या निश्चय अभिमान

सेवेतच मुक्ती ही मंगल दीक्षा
न्यायास्तव जागृति ही सर्वपरीक्षा
हें विश्वचि धर अमुचे मंत्र हा महान

मंगेश पांडव

संकेतस्थळ

www.unipune.ac.in

संपर्क

०२०-२५६२१२२८

०२०-२५६२१२२९